

تست های آرایه های ادبی پایه یازدهم

درس سوم : تشبیه

۱- تعداد تشبیهات کدام بیت، بیشتر است؟ (تجربی، ۹۸)

- ۱) ای بهشتی رخ طوبی قد خورشید لقا / بشنو این بیت خوش از خسرو جاوید لقا
- ۲) از طاق ابروانت وز تار گیسوانت / هم خسته کمانیم هم بسته کمندیم
- ۳) تو مهر درخشنده و من ذره محتاج / تو خانه فروزنده و من خانه به دوشم
- ۴) گاهی از جلوه شیرین روشی مجنونم / گاهی از خنده شیرین منشی فرهادم

۲- تعداد تشبیه در کدام بیت بیشتر است؟ (خارج از کشور، ۹۳)

- ۱) همچو سایه پی خورشید رخت چون نرود / دل که در گردنش از زلف تو مشکین رسن است
- ۲) گشتم از اشک ندامت مخزن گنج گهر / خانه من چون صدف معمور از این باران شده
- ۳) هر سحر بی شام زلفین تو ای حورا صفت / چشمه چشم پر از گوهر شود دریا صفت
- ۴) در شکر زار قناعت برده ام چون مور راه / سیر چشمی خاتم دست سلیمان من است

۳- در کدام بیت آرایه های «تشبیه» بیش تر است؟ (خارج از کشور، ۹۱)

- ۱) از درون تو بود تیره جهان چون دوزخ / دل اگر تیره نباشد همه دنیا است بهشت
- ۲) تبخال ها به ناله درآیند چون جرس (=زنگ) / از درد چون شود به فغان آشنا لبم
- ۳) گر هست در دماغ، تو را باد نخوتی / آماده شکستن خود چون حباب باش
- ۴) دجله اشک از بهار شوق طغیان کرده است / رازهای سینه را خاشاک طوفان کرده است

۴- در همه ابیات، تعداد تشبیه ها یکسان است؛ به جز..... (تجربی ۹۷)

- ۱) سرورفتاری صنوبر قامتی / ماه رخساری ملایک منظری
- ۲) مرادلی است گرفتار عشق دلداری / سمن بری، صنمی، گل رخی، جفاکاری
- ۳) همای فری طاووس حسن و طوطی نطق / به گاه جلوه گری چون تذرو رفتاری
- ۴) بنفشه زلفی نسرین بری سمن بویی / که ماه رابر حسنش نماند بازاری

۵- تعداد تشبیهات کدام بیت، بیشتر است؟ (تجربی ۹۸)

۱) ای بهشتی رخ طوبی قد خورشید لقا / بشنو این بیت خوش از خسرو جاوید لقا

۲) از طاق ابروانت وز تار گیسوانت / هم خسته کمانیم هم بسته کمندیم

۳) تو مهر درخشنده و من ذره محتاج / تو خانه فروزنده و من خانه به دوشم

۴) گاهی از جلوه شیرین‌روشی مجنونم / گاهی از خنده شیرین‌منشی فرهادم

۶- در کدام بیت، هر دو تشبیه گسترده و فشرده وجود دارد؟ (انسانی ۹۸)

۱) هر که از مهر تو چون ذره شود سرگردان / دورش از روی چو خورشید درخشان مگذار

۲) من که با زلف چو چوگان تو گویی زنم / بیش از این گوی دلم در خم چوگان مگذار

۳) چند چون مرغ کنی سوی گلستان پرواز / راه آمد شد بستان به صباباز گذار

۴) تو که یک ذره نداری خبر از آتش مهر / ذره بی سر و پا را به هوا باز گذار

۷- در کدام بیت، بیشترین تشبیه وجود دارد؟ (خارج ۹۸)

۱) چون تو خورشیدی نتابیده است در ایوان حسن / ذره‌ای چون من نرقصیده است در میان عشق

۲) شب فراق که داند که تا سحر چند است / مگر کسی که به زندان عشق در بند است

۳) سوزن فکرت شکست رشته طاق گسیخت / بس که ز نو دوختم چاک گریبان دل

۴) آشفته سخن چو زلف جانان خوش‌تر / چون کار جهان بی‌سروسامن خوش‌تر

۸- تعداد تشبیهات کدام بیت بیشتر است؟ (ریاضی ۹۹)

۱) واله و شیدا است دائم همچو بلبل در قفس / طوطی طبعم ز عشق شکر و بادام دوست

۲) بمال بر لب خون‌خوار حرص، خاک قناعت / وگرنه تشنگی افزاست آب شور تمنا

۳) چون سنگ سرمه، خاکش پیرایه نظرها / چشمی که یک نظر دید آن چشم سرمه‌سارا

۴) به هر شورش مده چون موج از کف دامن دریا / که باشد عقد گوهر خوشه‌ای از خرمن دریا

۹- در کدام بیت، تعداد تشبیه‌ها با دیگر ابیات تفاوت دارد؟ (زبان ۹۹)

- (۱) خال توتادانه و زلفین تو شد دام / کیست که مرغ دلش از دام برآمد
- (۲) گل بستان خرد لفظ دلارای من است / بلبل باغ سخن منطق گویای من است
- (۳) تیربلای او را جز دل هدف نشاید / تیغ جفای او را جز جان سپر نباشد
- (۴) آن بناگوش دلا فروز است یامهیا چراغ / کز شب زلف تو چون شمع شبستان تافته‌است

۱۰- آرایه «تشبیه» در کدام بیت، بیشترین استفاده را دارد؟ (خارج عمومی ۹۹)

- (۱) سرسبز گشت باغ رخت از بهار خط / یعنی فزود مهر دلم از نگاه تو
- (۲) روی تو در آینه جان عکس بینداخت / تا تخته تن پاک بگشت از همه رنگم
- (۳) میوه عیش بسی چیدم از آن نخل مراد / کی دهد باغ محبت ثمری بهتر از این
- (۴) حلقه دام نجات است خم طره دوست / وای بر حالت مرغی که در این دام نبود

۱۱- کدام بیت، فاقد «تشبیه» است؟

- (۱) ماه از شرم عذار تو حصاری شده است / این نه هاله است که بر گرد قمر گردیده است
- (۲) غافل از خال و خط و زلف و دهان تو شده است / ساده لوحی که به خورشید تو را سنجیده است
- (۳) شور مرغان چمن حوصله سوز است امروز / گل بی‌درد به روی که دگر خندیده است؟
- (۴) تا قیامت گرهش باز نگردد چون خال / هر که را فکر سر زلف به هم پیچیده است

۱۲- در کدام گزینه «ادات تشبیه» یافت می‌شود؟ (سنجش ۴)

- به شکل خلوت خود بود / و عاشقانه‌ترین انحنای وقت خودش را / برای آینه تفسیر کرد
- امشب دست‌هایم نهایت ندارند / امشب از شاخه‌های اساطیری / میوه می‌چینند
- چو یار نیست به تسکین خلق نتوان زیست / که دوستان اگر دم دهند، جان ندهند
- چو هنگامه آزمون تازه شد / دگر باره ایران، پر آوازه شد

۱۳- تشبیه فشرده به شکل اضافه تشبیهی در کدام گزینه بیشتر است؟

خبرت هست که مرغان سحر می‌گویند / آخرای خفته سر از خواب جهالت بردار
وقت آن است که داماد گل از حجله غیب / به در آید که درختان همه کردند نثار
زاله بر لاله فرود آمده نزدیک سحر / راست چون عارض گلبوی عرق کرده یار
عقل حیران شود از خوشه زرین عنب / فهم عاجز شود از حقه یاقوت انار

۱۴- در کدام بیت «تشبیه فشرده» یافت نمی‌شود؟ (سنجش ۹)

- (۱) با من بگو تا کیستی، اشکی بگو آهی بگو / خوابی خیالی چیستی سروی بگو ماهی بگو
- (۲) خانه زندان است و تنهایی ضلال / هر که چون سعدی گلستانیش نیست
- (۳) تو همچون گل ز خندیدن لب با هم نمی‌آید روا داری که من بلبل چو بوتیمار بنشینم
- (۴) به راحت نفسی رنج پایدار مجوی / شب شراب نپرزد به بامداد خمار

۱۵- تعداد تشبیه در کدام گزینه بیشتر است؟ (سنجش ۹)

- (۱) ماه خورشید نمایش ز پس پرده زلف / آفتابی است که در پیش سحابی دارد
- (۲) گر کمیت اشک گلگونم نبودی گرم رو / کی شدی روشن به گیتی راز پنهانم چو شمع
- (۳) کوه صبرم نرم شد چون موم در دست غمت / تا در آب و آتش عشقت گدازانم چو شمع
- (۴) بر جبین نقش کن از خون دل من خالی / تا بدانند که قربان تو کافر کیشم

۱۶- در کدام بیت «خورشید» مشبه به نیست؟ (سنجش ۹)

- (۱) گیرم سفر کامت دهد خورشیدسان نامت دهد / یک صبح تا شامت دهد از شرق ری تا باختر
- (۲) تو بدری و خورشید تو را بنده شده است / تا بنده تو شده است تابنده شده است
- (۳) اگر آن طور تجلی است که من می‌بینم / روشنم گشت چو خورشید که طور است اینجا
- (۴) هر ذره که بر روی زمینی بوده است / خورشید رخی، زهره جبینی بوده است

۱۷- تعداد ارکان ذکر شده تشبیه در کدام بیت درست مشخص نشده است؟

سپهبدان سپه را پیادگان خواند / هر آن کسی که تو را روز رزم دید سوار (دو)
گردن هر مرکبی چون گردن قمری به طوق / از کمد شهریار شهرگیر شهردار (چهار)
روز میدان گر تو را نقاش چین بیند به رزم / خیره گردد شیر بنگارد همی جای سوار (سه)
به رکوع آر صراحی را در قبله جام / چون فرو ناله شود باز در آور به قیام (دو)

۱۸- در سروده زیر مشبّه‌ها در کدام گزینه درست و کامل مشخص شده است؟ (سنجش ۱۱)

« لیکن لبان یار تو را خنده هر زمان / دندان‌نما کند... چون رشته‌ای ز لؤلؤتر بر گل انار / آیدیکی جراحت خونین‌را به چشم /
کاندر میان آن پیداست استخوان»

۱) رشته‌ای ز لؤلؤتر، گل انار، جراحت خونین، استخوان

۲) رشته‌ای ز لؤلؤتر، گل انار، جراحت خونین، چشم، استخوان

۳) گل انار، جراحت خونین، چشم

۴) رشته‌ای ز لؤلؤتر، جراحت خونین

۱۹- در منظومه زیر چند تشبیه وجود دارد؟ (تجربی ۹۴)

«مرا هر لفظ فریادی است کر دل می کنم بیرون / مرا هر شعر دریایی است لبریز از شراب خون / کجا شهد است این اشکی
که در هر دانه لفظ است / مرا این، کاسه خون است، / چنین آسان منوشیدش.»

۱) سه

۲) چهار

۳) پنج

۴) شش

۲۰- در کدام بیت، وجه شبه، مخذوف است؟ (زبان ۹۴)

۱) ستاره خون شود از چشم آسمان بچکد / ز شرم چهره چون آفتاب‌اند و صبح

۲) ناتوان بودم به پویش نیم شب برخاستم / تا به کویش چون نسیم افتان و خیزان بوده ام

۳) مقام کعبه وصل تو دور افتاده است از ما / نه ساز رفتن است آنجا مرا نه برگ نرفتن

۴) آتشین داری زبان زان دل سیاهی چون چراغ / گرد خود گردی از آن تر دامنی چون آسیا

۲۱- تعداد «تشبیه» در کدام بیت بیشتر است؟ (خارج ۹۳)

- (۱) هم چو سایه پی خورشید رخت چون نرود / دل که در گردنش از زلف تو مشکین رسن است؟
- (۲) گشتم از اشک ندامت مخزن گنج گهر / خانه من چون صدف معمور از این باران شده
- (۳) هر سحر بی شام زلفین تو ای حوراصفت / چشمه چشم پر از گوهر شود دریا صفت
- (۴) در شکرزار قناعت برده ام چون مور راه / سیر چشمی خاتم دست سلیمان من است

۲۲- آرایه تشبیه در کدام بیت بیشتر است؟ (ریاضی ۹۳)

- (۱) صد خار بلا از دل دیوانه ما خاست / هر روز که بی ساقی گل چهره نشستیم
- (۲) ای سیل اشک خاک وجودم به باده ده / تا بر دل کسی ننشیند غبار من
- (۳) سروی است قامت تو از ناز سر کشیده / ماهی است عارض تو از نور آفریده
- (۴) مرغ دل تا دام زلف و دانه خال تو دید / طایر اندیشه ام افتاد در دام هوس

۲۳- «مشبه» در کدام گزیه ذکر نشده است؟ (تجربی ۹۳)

- (۱) قهوه خانه گرم و روشن بود همچون شرم
- (۲) چوب دستی منتشا مانند در دستش
- (۳) گرد بر گردش به کردار صدف بر گرد مروارید / پای تا سر گوش
- (۴) چاه چنان زرفی و چهناش، بی شرمیش ناباور / و غم انگیز و شگفت آور.

۲۴- در کدام بیت، آرایه «تشبیه» بیشتر است؟ (خارج ۹۱)

- (۱) از درون تو بود تیره جهان چون دوزخ / دل اگر تیره نباشد همه دنیاست بهشت
- (۲) تبخال ها به ناله درآیند چون جَرَس / از درد چون شود به فغان آشنا لبم (جَرَس = زنگ)
- (۳) گر هست در دماغ، تو را باد نَخوتی / آماده شکستن خود چون حباب باش
- (۴) دجل اشک از بهار شوق طغیان کرده است / رازهای سینه را خاشاک طوفان کرده است

۲۵- در کدام گزینه همه ترکیب‌ها «اضافه‌ی تشبیه‌ی» است؟ (ریاضی ۸۹)

- ۱) گوشه کلاه- روی ماه- روی تعظیم- قبه عرش
- ۲) آبروی بندگان- جمال عشق- اوج بلاغت- تقصیر خویش
- ۳) دروگر زمان- عصاره تاک- شهر فایق- موسم ربیع
- ۴) بنات نبات- بحر مکاشفات- مهد زمین- تیر مژگان

۲۶- کدام مجموعه از ترکیب‌ها «اضافه تشبیه‌ی» است؟ (خارج ۸۹)

- ۱) مزید نعمت- شرط انصاف- مرغ سحر- کلاه شکوفه
- ۲) جیب مراقبت- امید اجابت- دیوار امانت- قصه عشق
- ۳) پرده ناموس- کلاه شکوفه- سرور کاینات- درگاه خدا
- ۴) دریای معرفت- شب چهل- شکوفه اشک- آتش عشق

۲۷- در همه گزینه‌ها تشبیه فشرده وجود دارد به جز گزینه (سنجش ۸)

- ۱) از دیده گر سرشک چو باران چکد رواست کاندر غمت چو برق بشد روزگار عمر
- ۲) ای خرم از فروغ رخت لاله‌زار عمر باز آ که ریخت بی گل رویت بهار عمر
- ۳) در چراغ دو چشم او زد تیغ نامدش کشتن چراغ دریغ
- ۴) اندیشه از محیط فنا نیست هر که را بر نقطه دهان تو باشد مدار عمر

۲۸- در همه ابیات، تعداد تشبیه‌ها، یکسان است؛ به جز: (۱۴۰۸) (تجربی، ۹۷)

- ۱) سرو رفتاری صنوبر قامتی ماه رخساری ملایک منظری
- ۲) مرا دلی است گرفتار عشق دلداری سمن بری، صنمی، گلرخی، جفاکاری
- ۳) همای فری طاووس حسنی و طوطی نطق به گاه جلوه گری چون تذرو رفتاری
- ۴) بنفشه زلفی نسرین بری سمن بویی که ماه را بر حسنش نماند بازاری

۲۹- وجه شبه در کدام بیت، محذوف است؟ (خارج، ۹۹)

- (۱) مَه چه باشد که به روی تو برابر کنم / یا ز رخسار تو گویم که به جایی ماند
(۲) نگویمت به تو می ماند از عزیزی عمر / که عمل اگر چه عزیز است هم نمی ماند
(۳) خواهم سر خود گوی صفت باخت ولیکن / شرط است بدین سر که به چوگان تو باشد
(۴) تیر مژگان تو از جوشن جان می گذرد / بر دل من مزین ای جان که تویی در دل من

۳۰- در منظومه زیر چند «تشبیه» وجود دارد؟ (تجربی ۹۴)

«مرا هر لفظ فریادی است کز دل می کنم بیرون / مرا هر شعر دریایی است لبریز از شراب خون / کجا شهد است این اشکی که در هر دانه لفظ است / مرا این، کاسه خون است / چنین آسان منوشیدش.»

- (۱) سه (۲) چهار (۳) پنج (۴) شش

۳۱- در کدام گزینه، به ترتیب، وجه شبه‌های موجود در بیت زیر، «تماماً» درست آمده است؟

«تو را که موی میان، هم وجود و هم عدم است / دو زلف، افعی ضحاک و چهره، جام جم است»

- (۱) سیاهی، پیچیدگی، روشنی (۲) باریکی، پیچیدگی، روشنی
(۳) بلندی، پیچیدگی، شگفت‌انگیزی (۴) سیاهی، انبوه بودن، شگفت‌انگیزی

۳۲- وجه شبه در کدام بیت، محذوف است؟

- (۱) مَه چه باشد که به روی تو برابر کنم / یا ز رخسار تو گویم که به جایی ماند
(۲) نگویمت به تو می ماند از عزیزی عمر / که عمر اگر چه عزیز است هم نمی ماند
(۳) خواهم سر خود گوی صفت باخت ولیکن / شرط است بدین سر که به چوگان تو باشد
(۴) تیر مژگان تو از جوشن جان می گذرد / بر دل من مزین ای جان که تویی در دل من

۳۳- تعداد تشبیهات در کدام بیت درست مشخص شده است؟ (سنجش ۶)

- آن زلف کمندافکن و رخسار و جبین را / دزد و شب و مهتاب نگویم چه گویم (سه)
تا برآمد جام‌های سرخ مل بر شاخ گل / پنجه‌های دست مردم سر فرو کرد از چنار (دو)
ای لب لعلت ز آب زندگانی برده آب / ما ز چشم می‌پرستت مست و چشمت مست خواب (یک)
ای آفتاب خوبان می‌جوشد اندرونم / یک ساعت بگنجان در سایه عنایت (یک)

درس ششم : مجاز

۱- کدام بیت، فاقد تشبیه و دارای «مجاز» است؟

- ۱) سپهبد به گفتار او بنگرید شگفت آمدش کان سخن ها شنید
- ۲) چون بلبل دل سوخته را بال شکستند بر طرف چمن باز به پرواز نیاید
- ۳) نه طره ات غم شب های تار من دارد نه چشم مست تو فکر خمار من دارد
- ۴) گفت خاموش که هر کس که جمالی دارد / هر کجا پای نهد دست ندارندش پیش

۲- در کدام بیت، واژه های بیشتری در معنای «مجازی» به کار رفته است؟

- ۱) نه زهره که سر ز خط بتابم / نه دیده که ره به گنج یابم
- ۲) چه اندیشه آن دم کس ندانست / که مژگانش به خون دیده تر شد
- ۳) همی رفت منزل به منزل چو باد / سری پر ز کینه دلی پر ز داد
- ۴) رو به شهر آورد سیلی بس مهیب / اهل شهر افغان کنان جمله رعیب (ترسیده)

۳- در کدام گزینه «مجاز» یافت نمی شود؟

- ۱) از پای نا سرت همه نور خدا شود / در راه ذوالجلال چو بی پا و سر شوی
- ۲) این بدانند که آن که اهل خاطر است / غایب آفاق، او را حاضر است
- ۳) ز حسرت لب شیرین هنوز می بینم / که لاله می دمد از خون دیده فرهاد
- ۴) نهادند بر دشت هیزم دو کوه / جهانی نظاره شده هم گروه

۴- در کدام بیت آرایه «مجاز» وجود دارد؟

- ۱) سرش رنگین ز خون از پای تا فرق / ز سر تا پای در دریای خون غرق
- ۲) ساکنان حرم ستر و عفاف ملکوت / با من راه نشین باده مستانه زدند
- ۳) کام خود شیرین اگر خواهی به کام خلق باش / تلخ باشد کام دائم مردم ناکام را
- ۴) به یاد روی شیرین بیت میگفت / چو آتش تیشه میزد کوه می سفت

۵- کدام یک از ابیات زیر فاقد آرایه‌ی «مجاز» است؟

- (۱) باده می‌نوشم و خون از جگرم می‌جوشد / زانکه بی لعل توام باده نوشین، نیشست
- (۲) پیدا بود که بنده به کوشش کجا رسد / بالای هر سری قلمی رفته از قضا
- (۳) حقا که به جز دست تو بر لب ننهادم / جز بر حجر الاسود و بر خاک پیمبر
- (۴) فلک جام مروت در گلوی خم نمی‌ریزد / شود گر سرنگون این بحر پر خون نم نمی‌ریزد

۶- در کدام یک از ابیات زیر آرایه‌ی مجاز به کار رفته است؟

- (۱) دوش به خواب دیده‌ام روی ندیده‌ی تو را / وز مژه آب داده‌ام باغ نچیده‌ی تو را
- (۲) شام نمی‌شود دگر صبح کسی که هر سحر / زان خم طره بنگرد صبح دمیده‌ی تو را
- (۳) من که به گوش خویشتن از تو شنیده‌ام سخن / چون شنوم ز دیگران حرف شنیده‌ی تو را
- (۴) باز فروغی از درت روی طلب کجا برد / زان که کسی نمی‌خرد هیچ خریده‌ی تو را

۷. کدام بیت فاقد مجاز است ؟

- (۱) تا واره‌ی از دم ستوران / وین مردم نحس دیو مانند
- (۲) یوسف ما در لباس گرگ می‌آید به چشم / صائب از اخوان چرا یاری طمع داریم ما؟
- (۳) روز باران نتوان بار سفر بست ولیک / پیش طوفان سرشکم چه محل باران را؟
- (۴) بر سر خشم است هنوز آن حریف؟ / یا سخنی می‌رود اندر رضا

۸- کدام بیت فاقد مجاز است؟

- (۱) طالع اگر مدد کند دامنش آورم به کف / از خم ابروی توام هیچ گشایشی نشد
- (۲) زین آتش نهفته که در سینه‌ی من است / خورشید شعله ایست که در آسمان گرفت
- (۳) من به گوش خود از دهانش دوش / سخنانی شنیده‌ام که مپرس
- (۴) به رغبت زان لب پیمانه را بوسند می‌خواران / که از هنگامه مستان خبر بیرون نمی‌آرد

۹. کدام بیت فاقد مجاز است ؟

- (۱) سعدی شیرین زبان این همه شور از کجا ؟ / شاهد ما آیتی است و این همه تفسیر او
- (۲) یوسف ما در لباس گرگ می آید به چشم / صائب از اخوان چرا یاری طمع داریم ما ؟
- (۳) گفتم کمند زلف تو معذورم ار کشم / در تاب رفت و گفت که معذور خوش تر است
- (۴) بر سر خشم است هنوز آن حریف ؟ / یا سخنی می رود اندر رضا

۱۰- بیشترین مجاز در کدام بیت یافت می شود ؟

- (۱) ای درخمن زلف تو تماشاگاه جانی / زنجیر سر زلف تو در پای جهانی
- (۲) بنال بلبل اگر با منت سریاری است / که ما دو عاشق زاریم و کار مازاری است
- (۳) یک سر بی کبر در نمرود زار خاک نیست / کاسه هر کس که می بینم از این صهبا پر است
- (۴) چون به پرسیدن سلمان ننهادی قدمی / بگذر بر سر خاکش به گذاری باری

۱۱- کدام بیت، دارای «یک استعاره» و «بیشترین مجاز» است ؟

- (۱) کجا رواست که یک جا رود به دامن گلچین / گلی که بلبل مسکین کشید زحمت خارش
- (۲) هزاران نرگس از چرخ جهان گرد / فروشد تا برآمد یک گل زرد
- (۳) درخت تو گر بار دانش بگیرد به زیر آوری / چرخ نیلوفری را
- (۴) چگونه سرو روانی به فکر خون من افت / که ریخت خون جهانی به خاک راهگذارش

۱۲- کدام بیت، فاقد تشبیه و دارای «مجاز و ایهام» است ؟

- (۱) من آن نیام که کندیار اجتناب از من / همیشه صحبت آتش به شمع درگیرد
- (۲) غم اگر به کوه گویم بگریزد و بریزد / که دگر به این گرانی نتوان کشید باری
- (۳) چون بلبل دل سوخته را بال شکستند / بر طرف چمن باز به پرواز نیاید
- (۴) نه تلخ است صبری که بر یاد اوست / که تلخی شکر باشد از دست دوست

۱۳. کدام یک از کلمات مشخص شده مجاز نیست ؟

- (۱) سپید شد چو درخت شکوفه دار سرم / وز این درخت همین میوه غم است برم
- (۲) منم آن مرغ گرفتار که در کنج قفس / سوخت در فصل گلم حسرت بی بال و پری
- (۳) نهادند بر دشت هیزم دو کوه / جهانی نظاره شده هم گروه
- (۴) آب چشمم که بر او منت خاک در توست / زیر صد منت او خاک دری نیست که نیست

۱۴. چند بیت زیر دارای مجاز می باشد ؟

- الف) گفتم کمند زلف تو معذورم ار کشم/ در تاب رفت و گفت که معذور خوش تر است
- ب) هر کاو نکند فهمی زین کلک خیال انگیز / نقشش به حرام ار خود صورتگر چین باشد
- ج) روز باران نتوان بار سفر بست ولیک / پیش طوفان سرشکم چه محل باران را
- د) سعدی شیرین زبان این همه شور از کجا / شاهد ما آیتی است و این همه تفسیر او

۱ (۱) مورد ۲ (۲) مورد ۳ (۳) مورد ۴ (۴) مورد

۱۵. در بیت زیر کدام گزینه در معنای مجازی به کار رفته است ؟

« دست در حلقه ی موی تو اگر نتوان کرد / بر در کعبه روی تو دهم روی نیاز »

۱) حلقه ۲) دست ۳) موی ۴) کعبه

۱۶. در کدام بیت مجاز وجود ندارد ؟

- (۱) در عهد پادشاه خطابش جرم پوش / حافظ قرابه کش شد و مفتی پیاله نوش
- (۲) به یاد روی شیرین بیت میگفت / چو آتش تیشه میزد کوه میسفت
- (۳) سر آن ندارد امشب که برآید آفتابی / چه خیال ها گذر کرد و گذر نکرد خوابی
- (۴) گرت هواست که معشوق نگسست پیوند / نگاه دار سر رشته تا نگه دارد

۱۷. واژه نرگس در کدام بیت مجاز نیست ؟

- (۱) نرگس ساقی بخواند آیت افسونگری / حلقه اوراد ما مجلس افسانه شد
- (۲) من آن فریب که در نرگس تو میبینم / بس آب روی که با خاک ره برآمیزد

۳) شوخی نرگس نگر که پیش تو بشکفت / چشم دریده ادب نگاه ندارد

۴) چشم از ناز به نرگس نکند میل ، آری / سرگرانی صفت نرگس رعنا باشد

۱۸- کدام بیت فاقد مجاز است ؟

۱) دیدی که خون ناحق پروانه شمع را / چندان امان نداد که شب را به سر برد

۲) من آن نگین سلیمان به هیچ نستاند / که گاهگاه بر او دست اهرمن باشد

۳) سپید شد چو درخت شکوفه دار سرم / وزین درخت همین میوه غم است برم

۴) تن طوفان کش شکبنده / که نفرساید از نشیب و فراز

۱۹- در کدام بیت آرایه مجاز وجود ندارد ؟

۱) دل عالمی بسوزی چو عزا بر فروزی / تو از این چه سود داری که نمیکنی مدارا

۲) این دم شنو که راحت از این دم شود پدید / و اینجا طلب که حاجت از اینجا شود روا

۳) بر آشفته عابد که خاموش باش / تو مرد زبان نیستی گوش باش

۴) می خور که عاشق نه به کسب است و اختیار / این موهبت رسید ز میراث فطرت

۲۰- واژه «سر» در کدام بیت مجاز نیست ؟

۱- سپید شد چو درخت شکوفه دار سرم / وزین درخت همین میوه غم است برم

۲) بر سر آنم که گه ز دست بر آید / دست به کاری زنم که غصه سر آید

۳) این کاسه سر سبوی می راست / زیر سر مصلحت نداریم

۴) آن چنان سخت نیاید سر من گر برود / نازنینا که پریشانی مویی ز سرت

۲۱- کدام یک از ابیات زیر فاقد آرایه مجاز است ؟

الف) چه اشکالی دارد که در هر قنوت / دمی بشنو از نی حکایت کنیم

ب) آنچه او ریخت به پیمانه ما نوشیدیم / اگر از خمر بهشت است و گر از باده مست

ج) همه دیده پر آب و دل پر ز خون / نشسته به تیمار مرگ اندرون

د) نهادند بر دشت هیزم دو کوه / جهانی نظاره شده هم گروه

ه) خیال دره و تنهایی / دوانده در رگ او ترس

۱) ب و ه ۲) د و ج ۳) ب و د ۴) الف و ه

۲۲- کدام بیت فاقد مجاز است ؟

۱) چو باده بود چه پرواز باد آبانم / بریز جامی از آن آتش خمار شکن

۲) زخم آن چنان بزن که به رستم شغاد زد / زخمی که حيله بر جگر اعتماد زد

۳) آفرین جان آفرین پاک را / آن که جان بخشید و ایمان خاک را

۴) من گدا، هوس سرو قامتی دارم / که دست در کمرش جز به سیم و زر نرود

۲۳- در کدام بیت دو مجاز وجود دارد ؟

۱) ای آتش سودای تو خون کرده جگرها / بر باد شده در سر سودای تو سرها

۲) پیش دیوار آنچه گویی هوش دار / تا نباشد در پس دیوار گوش

۳) یک شهر همی فسون و رنگ آمیزند / تا بر من و بر تو رستخیز انگیزند

۴) آن چنان سخت نیاید سر من گر برود / نازنینا که پریشانی مویی ز سرت

۲۴- در بیت کدام گزینه مجاز با علاقه شباهت به کار رفته است ؟

۱) از من اکنون طمع صبر و دل و هوش مدار / کان تحمل که تو دیدی همه بر باد آمد

۲) الا ای باد شبگیری بگو آن ماه مجلس را / تو آزادی و خلقی در غم رویت گرفتاران

۳) هرگز وجود حاضر غایب شنیده ای / من در میان و جمع و دلم جای دیگر است

۴) به یاد روی شیرین بیت میگفت / چو آتش تیشه میزد کوه میسفت

۲۵- در کدام بیت مجاز با علاقه شباهت به کار نرفته است ؟

۱) سعدیا گر نکنند یاد تو آن ماه مرنج / ما که باشیم که اندیشه ما نیز کنند

۲) ای که بر ماه از خط مشکین نقاب انداختی / لطف کردی سایه ای بر آفتاب انداختی

۳) بت خورشید رخ من به گذار است امشب / شب روان را رخ او مشعله دارست امشب

۴) همی رفت منزل به منزل چو باد / سری پر ز کینه دلی پر ز داد

۲۶- در ابیات کدام گزینه مجاز به علاقه شباهت وجود دارد ؟

الف) عالم از شور و شر عشق خبر هیچ نداشت / فتنه انگیز جهان نرگس جادو تو بود

ب) تل واره‌ی از دم ستوران / وین مردم نحس دیو مانند

ج) گلبرگ را ز سنبل مشکین نقاب کن / یعنی که رخ بپوش و جهانی خراب کن

د) بخور تا توانی به بازوی خویش / که سعیت بود در ترازوی خویش

ه) چو آشامیدم این پیمانه را پاک / در افتادم ز مستی بر سر خاک

۱) ج و ه ۲) الف و ج ۳) د و ب ۴) الف و د

۲۷- در کدام بیت بیشتر از ابیات دیگر از مجاز به علاقه شباهت استفاده شده است ؟

۱) چو تنها ماند ماه سروبالا / فشانند از نرگسان لولو لالا

۲) یک مرغ گرفتار در این گلشن ویران / تنها به قفس ماند هزاران همه رفتند

۳) فروریخت از دیدگان آب مهر / به خون دو نرگس بیاراست چهر

۴) زبان خامه ندارد سر بیان فراق / وگرنه شرح دهم با تو داستان فراق

۲۸- در کدام بیت هر دو آرایه تشبیه و مجاز به کار رفته است ؟

۱) باش تا دستش ببندد روزگار / پس به کام دوستان مغزش برآر

۲) چو از کوه آتش به هامون گذشت / خروشیدن آمد ز شهر و ز دشت

۳) سر به جیب تقوا فرو بردم که دوست / سینه از گنج غم گنجینه اسرار داشت

۴) کار پاکان را قیاس از خود مگیر / گر چه ماند در نبشتن شیر و شیر

۲۹- کدام بیت فاقد تشبیه و دارای مجاز می‌باشد ؟

۱) از بناگوش و خط سبز تو بس در عجبم / کز کجا برگ گلی مشک تر آورده برون

۲) دفتر فکرت بشوی ، گفته سعدی بگوی / دامن گوهر بیار ، بر سر مجلس بیار

۳) یاد باد آن کو به قصد خون ما / عهد را بشکست و پیمان نیز هم

۴) بر آتش عشقت آب تدبیر / چندان که زدیم باز ننشست

۳۰- در کدام بیت مجاز به علاقه شباهت به کار رفته است ؟

(۱) برآشفت ایران و برخواست گرد / همی هر کسی کرد ساز نبرد

(۲) گویی مگر کس به نشان ز آب زعفران / انگشت زرد کرده به کافور نهاد

(۳) گر خوانمت از سینه سوزان شنوی / ور دم نزنم زبان لالان دانی

(۴) رتبت دانش حافظ به فلک پر شده بود / کرد غمخواری شمشاد بلندت پستم

۳۱- در کدام گزینه آرایه «مجاز» هست؟ (زبان ۸۴)

(۱) از دیگران حدیث جوانی شنیده ام (۲) همچون بنفشه سر به گریبان کشیده ام

(۳) در سینه ام هزار خراسان نهفته است (۴) نالم به دل چو نای من اندر حصار نای

۳۲- کدام واژه در ابیات زیر تناسب با آرایه «مجاز» به کار رفته است؟ (هنر ۸۰)

«فراموش کردی تو سگزی مگر / کمان و بر مرد پرخاشخر

بکوبمت زین گونه امروز یال / کزین پس نبیند تو را زنده زال»

(۱) پرخاشخر (۲) زال (۳) سگزی (۴) یال

۳۳- واژه «دشت» در همه ابیات زیر، به جز بیت دارای آرایه «مجاز» است؟ (هنر ۷۸)

(۱) یکی دشت با دیدگان پر ز خون / که تا او ک یاید ز آتش برون

(۲) نهادند بر دشت هیزم دو کوه / جهانی نظاره شده همگروه

(۳) سواران لشکر، برانگیختند / همه دشت، پیش درم ریختند

(۴) سراسر همه دشت بریان شدند / بر آن چه خندانش گریان شدند

۳۴- با توجه به عبارت زیر کدام کلمه، به عنوان «مجاز» به کار رفته است؟ (هنر ۷۷)

«تا یکی از دوستان که در کجاوه انیس من بودی و در حجره جلیس، به رسم قدیم از در درآمد چندان که نشاط ملاعبت کرد

و بساط مداعت گسترد، جوابش نگفتم.»

(۱) انیس (۲) جلیس (۳) کجاوه (۴) ملاعبت

۳۵- «جهان» در همهٔ گزینه ها به جز گزینه به عنوان صنعت «مجاز» به کار رفته است؟ (انسانی ۷۱)

(۱) جهان، متفق بر الهیتش (۲) جهان ز درد فراق تو آه و ناله کند

(۳) جهان، ای پسر ملک جاوید نیست (۴) جهان، دل نهاده بر این داستان

۳۶- در کدام جمله «دنیا» معنی مجازی دارد؟ (انسانی ۸۶)

(۱) دنیا ارزش مردم آزاری ندارد. (۲) این دنیا نیز روزی به پایان خواهد رسید.

(۳) دوست را بر دنیا و آخرت ترجیح می دهیم. (۴) دنیا کمر به نابودی مردمان بسته است.

۳۷- در کدام گزینه، واژهٔ مشخص شده مجاز نیست؟ (سنجش ۲)

(۱) حضور دل نبود با عبادتی که مراست (۲) در دل ما آرزوی دولت بیدار نیست

(۳) می‌کنم خوش دل خود را به تمنای وصال (۴) در چنین راهی که مردان توشه از دل کرده‌اند

۳۸- در کدام بیت، واژه‌های بیشتری در معنای «مجازی» به کار رفته است؟

نه زهره که سر ز خط بتابم / نه دیده که ره به گنج یابم

تو مردمی ز همه مردمی امید مدار / که این کرم ز نفوس ملک‌سیرایی

گشاده زبان مرد بسیار هوش / بدو داده شاه جهاندار گوش

رو به شهر آورد سیلی بس مهیب / اهل شهر افغان‌کنان جمله رعیب (ترسیده)

۳۹- در کدام گزینه «مجاز» یافت نمی‌شود؟

در این چمن مکنم سرزنش به خودرویی / چنان که پرورشم می‌دهند می‌رویم

این بدانند که آن که اهل خاطر است / غایبِ آفاق، او را حاضر است

ز حسرت لب شیرین هنوز می‌بینم / که لاله می‌دمد از خون دیدهٔ فرهاد

گر در سرت هوای وصال است حافظا / باید که خاک درگه اهل هنر شوی

۴۰- در کدام بیت آرایهٔ «مجاز» وجود دارد؟

(۱) سرش رنگین ز خون از پای تا فرق / ز سر تا پای در دریای خون غرق

(۲) که تو باشی هم‌نشین خاص و عام / گاه گویی از حلال و از حرام

۳) کام خود شیرین اگر خواهی به کام خلق باش / تلخ باشد کام دایم مردم ناکام را

۴) دلم بگرفت از این دل چون کشم کار / سر تن می‌ندارم چون کنم کار

۴۱- در کدام بیت، بیش از دیگر ابیات از «مجاز به علاقه شباهت» استفاده شده است؟ (انسانی ۸۵)

۱) مرا برف باریده بر پرّ داغ / نشاید چو بلبل تماشای باغ

۲) به آواز بر جان افراسیاب / بنفرید با نرگس و گل پُر آب

۳) یک مرغ گرفتار در این گلشن ویران / تنها به قفس ماند هزاران همه رفتند

۴) چو تنها ماند ماه سرو بالا / فشاند از نرگسان لؤلؤی لالا

۴۲- واژه «سر» در کدام بیت مجاز نیست؟ (خارج ۹۸)

۱) کار باعشق فتاد، از سرم ای عقل برو/چه دهی وسوسه دیدم هنری نیست تو را

۲) عذری بنه اول که تو درویشی و او را / در مملکت حسن سر تاجوری بود

۳) مگر که سر بدهم و نه من ز سر نهم/امید وصل در این ره چوپای بنهادم

۴) مشک با حلقه مویت سر سودا دارد / کج خیالی است مگر مشک ختارا سوداست

۴۳- کدام بیت فاقد مجاز است؟

۱) گر بر سر خاک من بنشینی و برخیزی / تا محشر از این شادی برخیزم و بنشینم

۲) به غمزه نرگس مستت بریخت خون دلم / ولیکن از بر من جان به ناتوانی برد

۳) سر اگر در سر کار تو کنم دوری نیست / کان که در دست تو افتاد ز سر نندیشد

۴) سهل است به خون من اگر دست بر آری / جان دادن در پای تو دشوار نباشد

درس نهم : استعاره

۱- نوع استعاره در کدام گزینه متفاوت است؟

۱) عشق روید به بستان دل و خاطر من / این رویش گرم عشق است آرام منشین و بشتاب

۲) سیر یک روز طعنه زد به پیاز / که تو مسکین چقدر بد بویی

۳) تا ظلم بنا شد اندر این عالم / بنای ظلم در دوران نماند

۴) من نخواهم کرد ترک لعل یار و جام می / زاهدان معذور داریدم که اینم مذهب است

۲- در کدام گزینه استعاره مصرحه وجود دارد ؟

- ۱) به مشک و به عنبر سرش بافته / به یاقوت و زمرد تنش تافته
- ۲) اگر آن ترک شیرازی به دست آرد دل ما را / به خال هندویش بخشم سمرقند و بخارا را
- ۳) مجو درستی عهد از جهان سست نهاد / که این عجزه عروس هزار داماد است
- ۴) به دیدار شد چون گل ارغوان / سهی قد و زیبا رخ و پهلوان

۳- تعداد استعاره در کدام بیت بیشتر است ؟

- ۱) بتی دارم که گرد گل ز سنبل سایه بان دارد / بهار عارضش خطی به خون ارغوان دارد
- ۲) ملکا مها نگارا صنما بتا بهارا / متحیرم ندانم که تو خود چه نام داری
- ۳) لب تو خضر و دهان تو آب حیوان است / قد تو سرو و میان موی و بر به هیئت عاج
- ۴) سنبلت خورشید سا و نرگست سحر آزما / غنچه ات یاقوت پیکر لاله ات عنبر ثعاب

۴- در کدام گزینه تشخیص وجود دارد ؟

- ۱) باز آ امشب ای ستاره تابان نیامدی / باز ای سپیده شب هجران نیامدی
- ۲) گل بخندید که از راست نرنجیم ولی / هیچ عاشق سخن سخت به معشوق نگفت
- ۳) به مغرب سینه مالان قرص خورشید / نهان می گشت پشت کوهساران
- ۴) چو از فرهاد شیرین قصه بشنید / زیر لب به سان غنچه خندید

۵- در کدام گزینه اضافه استعاری ، تشخیص نیست ؟

- ۱) کس چو حافظ نگشاد از رخ اندیشه نقاب / تا سر زلف سخن را به قلم شانه زدند
- ۲) بخند ای بد اندیش او از وفاتش / ز چنگال مرگ ار برستن توانی
- ۳) به تیره روزی من چشم روزگار گریست / ندانم آن مه تابان چه در کمان دارد
- ۴) تو را ز دست اجل کی فرار خواهد بود / فرارگاه تو دارالقرار خواهد بود

۶- کدام بیت فاقد تشبیه و دارای استعاره است ؟

- (۱) دگر باره خیاط باد صبا / بر اندام گل دوخت رنگین قبا
- (۲) ما ز یاران چشم یاری داشتیم / خود غلط بود آنچه می پنداشتیم
- (۳) قمرآ پرده برافکن که ز شرم رخ تو / چهره ماه فلک زیر نقاب است امشب
- (۴) دوستان دختر رز توبه ز مستوری کرد / شد سوی محتسب و کار به دستوری کرد

۷- در کدام گزینه استعاره مصرحه وجود دارد ؟

- (۱) فریاد که از شش جهتم راه بیستند / آن خال و خط و زلف و رخ و عارض و قامت
 - (۲) بسته ام در خم گیسوی تو امید دراز / آن مبادا که کند دست طلب کوتاهم
 - (۳) به بزمگاه چمن دوش مست بگذشتم / چو از دهان توام غنچه در گمان انداخت
 - (۴) بده ساقی می باقی که در جنت نخواهی یافت / کنار آب رکن آباد و گلگشت مصلا را
- ۸- شاعر در همه گزینه ها با استفاده از استعاره به کل وجود معشوق اشاره کرده است به جز؟

- (۱) گر ماه من بر افکند از رخ نقاب را / برقع فروهلد به جمال آفتاب را
- (۲) همی گفت ای لعبت دلستان / کجا جویمت من به گرد جهان
- (۳) آن ماه دو هفته در نقاب است / یا حوری دست در خضاب است
- (۴) ای گل خوش بوی اگر صد قرن بازآید بهار / مثل من دیگر نبینی بلبل خوشگوی را

۹- در کدام گزینه کلمه ی سنبل استعاره دارد ؟

- (۱) در گلستان ارم دوش چو از لطف هوا / زلف سنبل به نسیم سحری می آشف
- (۲) رسم بد عهدی ایام ایام چو دید ابر بهار / گریه اش بر سمن و سنبل و نسرين آمد
- (۳) با چنین زلف و رخسار بادا نظربازی حرام / هر که روی یاسمین و جعد سنبل بایش
- (۴) سنبل نشانده بر گل سوری نگه کنی / عنبر فشانده گرد سمن زار بنگرید

۱۰- در کدام گزینه استعاره مکنیه وجود دارد ؟

- (۱) قضا ز آسمان چون فروهشت پر / همه عاقلان کور گردند و کر
- (۲) بر وعده مرا شکیب فرمایی / تا کی کنم ای صنم شکیبایی
- (۳) شاد باش ای ستاره را مقصد / دیر زی ای زمانه را مفخر
- (۴) آخر ای ماه جهان تابم چه کم گردد ز تو / گر شبی پروانه شمع شبستان شوم

۱۱- در کدام گزینه مرجع استعاره در همان بیت موجود نیست ؟

- (۱) برو ای زاهد و بر دردکشان خرده مگیر / که ندادند جز این تحفه به ما روز الست
- (۲) جان فدای دهندش باد که در باغ نظر / چمن آرای جهان خوشتر از این غنچه نیست
- (۳) وگر از زندان هر زنده رها جوید / تو بر این زندان از بهر چه مفتونی
- (۴) مطربا پرده بگردان و بز ن راه عراق / که بدین راه بشد یار و زما یاد نکرد

۱۲- در کدام گزینه همه ترکیب ها اضافه استعاری هستند ؟

- (۱) دست مرگ ، پای تعدی ، چشم آسمان
- (۲) پر قضا ، کنگره عرش ، روح سخن
- (۳) دست دوستی ، متن کتاب ، دهان غنچه
- (۴) رنگ جدایی ، پوست دریا ، بنای عدالت

۱۳- استعاره موجود در کدام گزینه در واقع مشبه یک تشبیه بوده است ؟

- (۱) گلزار رخت هست چنان تازه بهاری / کاو را خللی نیست ز هر باد خزانی
- (۲) دهقان سالخورده چه خوش گفت با پسر / کای نور چشم من به جز از کشته ندروی
- (۳) غنچه در باغ اگر لعل لب را ببند / نزن لاف به پیش تو به کوچک دهنی
- (۴) پیش رویش ز آتش دل سوختم پروانه وار / زان که شمعی چون رخس در مجلس اصحاب نیست

۱۴- در کدام گزینه اضافه استعاری بکار رفته است ؟

- (۱) بدین شکرانه می بوسم لب جام / که کرد آگه ز راز روزگارم
- (۲) بی دل گمان مبر که نصیحت کند قبول / من گوش استماع ندارم لمن تقول
- (۳) گر تو زینجا بر سر طاعت شدی / همچنان باشی که آن ساعت شدی

۴) هنگامه پیران خردمند شکستیم / چشم طمع از فایده خلق گرفتیم

۱۵- در همه ابیات هر دو نوع استعاره مصرحه و مکنیه بکار رفته است به جز ؟

- ۱) به صحرا شدم عشق باریده بود / بارش عشق در این لحظه پر شور نگر
- ۲) تا در این ماتم سرا چون گل نظر وا کرده ایم / عشرت ما خنده بر اوضاع دنیا کردن است
- ۳) چرا چون لاله خونین دل نباشم / که با ما نرگس او سر گران کرد
- ۴) تو را ز کنگره عرش می زنند صغیر / ندانمت که در این دامگه چه افتاده ست

۱۶- تعداد اضافه استعاری در کدام گزینه کم تر است ؟

- ۱) کی ام ؟ شکوفه اشکی که در هوای تو هر شب / ز چشم ناله شکفتم به روی شکوه دویدم
- ۲) تا به جایی رسی که می نرسد / پای اوهام و پایه افکار
- ۳) دست رد بر سینه دریا گذارد چون صدف / هر که صائب آشنای عالم بالا
- ۴) خنده گل را حکایت روشن است / گریه بلبل ندانستم ز چیست

۱۷- در کدام گزینه ۳ رکن از ارکان تشبیه حذف شده و تنها یک رکن باقی مانده است ؟

- ۱) حور خطا گفتم اگر خواندمت / ترک ادب رفت و قصور ای صنم
- ۲) گه نعره زدی بلبل گه جامه دریدی گل / با یاد تو افتادم از یاد برفت آنها
- ۳) صنما این چه گمانست فرودست حقیر / تا بدین حد مکن و جان مرا خوار مگیر
- ۴) قطره تویی بحر تویی لطف تویی قهر تویی / قند تویی زهر تویی بیش میازار مرا

۱۸- در چند گزینه هر دو نوع استعاره دیده می شود ؟

- ۱) ابر را بنگر که لاف در فشانی می زند / بس که از چشمم به دامن لولوی لالا گرفت
- ۲) آه و فریاد که از چشم حسود مه چرخ / در لحد ماه کمان ابروی من منزل کرد
- ۳) کنم از خون دل به روز وداع / دامن کوه پر عقیق مذاب
- ۴) سحر چون خسرو خاور علم در کوهساران زد / به دست مرحمت یارم در امیدواران زد

۱۹- در منظومه زیر چند تشخیص وجود دارد ؟ (سراسری ۹۴ خارج از کشور)

«من صدای قدم خواهش را می شنوم

و صدای پای قانونی خون را در رگ ،

تپش قلب آدینه،

شیهه ی پاک حقیقت از دور ،

و صدای کفش ایمان ر کوچه ی شوق ،

و صدای باران روی پلک تر عشق ،

روی موسیقی غمناک بلوغ»

(۱ چهار (۲ پنج (۳ شش (۴ هفت

۲۰- کدام بیت فاقد استعاره است ؟ (سراسری هنر ۹۷)

(۱ جور است که در جام فشاند به جز می / حیف است که بر خاک نشانند به جز تاک

(۲ خاک سر راهت شدم ای لعبت چالاک / برخیـز پی جلوه که برداریم ز خاک

(۳ با چشمم تو آسوده ام از فتنه ایام / با خوی تو خوش فارغم از تندی افلاک

(۴ از عکس رخت دامن آفاق گلستان / وز یاد لبـت خاطر عشاق طربناک

۲۱- در مجموع ابیات زیر چند استعاره صریح داریم؟

الف) سینه از آتش دل، در غم جانانه بسوخت / آتشی بود در این خانه، که کاشانه بسوخت

ب) چون مار سیاه مهره برچید / ضحاک سپیده دم بخندید

ج) هر زمان از قلب عقرب کوكبی می تافت / هر نفس سنبل نقاب ارغوان می تافت

د) در تکلم لعل شیرینت چو میشد درفشان / چشمه های آب حیوان از دهان می آمدت

(۱) نه (۲) ده (۳) یازده (۴) دوازده

۲۲- در کدام گزینه تعداد استعاره صریح متفاوت می باشد؟

- (۱) شه حبش که ز سر حدّ شام بیرون راند/کنون بتاختن ملک خاور آمده است
- (۲) این زمان بلبل دلسوخته گو دم درکش/زانک آن طوطی خوش نغمه ز گلزار برفت
- (۳) برون آمد ز پرده سحر سازی/شش اندازی بجای شیشه بازی
- (۴) تیر باران سحر دارم، سپر چون نفکند؟/این کهن گرگ خشن بارانی از غوغای من

۲۳- نوع استعاره در کدامیک متفاوت از سایر گزینه هاست؟

- (۱) گر فروغی ماه من برقع ز رو خواهد فکند / صد هزاران عیب بر شمس و قمر خواهم گرفت
- (۲) بر خاک سر کویت بادی که گذر یابد / آتش زند از غیرت بر کلبه عطاران
- (۳) گل ها همه سر ز خاک بیرون کردند / الا گل من که سر فرو برد به خاک
- (۴) دهن غنچه سیراب چو خندان می شد / یاد آن پسته چون تنگ شکر می کردم

۲۴- در کدام گزینه استعاره مصرحه بکار نرفته است؟

- (۱) آتش رخسار او دیدم و سپند او شدم/بی من از من نعره زد و پشیمان آمدم
- (۲) دریاست شاه زیر رکاب آتشین نهنگ/صافی نهنگ و جای جواهر بسان آب
- (۳) این جور و جفا تو از که آموخته ای/کز بهر من آتشین قبا دوخته ای
- (۴) این آبنوس و عاج شب و روز، روز و شب/چون عاج و آبنوس شکافد دل کرام

۲۵- در تمامی گزینه ها به جز ... مجاز به علاقه شباهت دیده می شود؟

- (۱) گر چنین چهره گشاید خط زنگاری دوست / من رخ زرد به خونابه منقش دارم
- (۲) کنون که دیو خراسان به جمله ویران کرد / ازو چگونه ستانم زمین ویران را
- (۳) بریخت چنگش و فرسوده گشت دنداناش / چو تیز کرد برو مرگ چنگ و دنداناش را
- (۴) ز بادامش حریفان نیمه مستند / ولی آن ماهرخ در پرده مستور

۲۶- در کدام گزینه استعاره صریح نداریم؟

- ۱) ای گل تو اگر عهد و وفا سست گرفتی/هم بر سر آن عهد و قرار است دل ما
- ۲) ای شاخ گل از آرزوی طوف حریمت/سرگشته تر از بادبهار است دل ما
- ۳) به خاطره ره مده ساقی، دم افسرده زاهد/چمن پیرا مکن ای شاخ گل، باد خزانی را
- ۴) دوستان گویند سعدی خیمه در گلزار زن/من گلی را دوست می دارم که در گلزار نیست

۲۷- تمامی گزینه ها کاملاً متشکل از استعاره نیستند به جز...؟

- ۱) آغوش خس _ گل مراد _ پله غرور
- ۲) زلف سخن _ گیسو شمشاد _ دزد گیتی
- ۳) دست شب هجران _ دل هر ذره _ دیده بخت
- ۴) عنان نفس _ پای اوهام _ جیب مراقبت

۲۸- در کدام گزینه استعاره صریح داریم؟

- ۱) تا صبا قلب سر زلف تو در چین بشکست/هر زمان بر من دلخسته شکستی دگرست
- ۲) باز مرغ دل من در گره زلف کُژت/همچو کبکیست که در چنگ عقاب افتادست
- ۳) در چمن هر دم که چون عرعر خرامان می شدی/خنده بر بالای سرو بوستان می آمدت
- ۴) دست آهنگر مرا در مار ضحاک کشید/گنج افریدون چه سود اندر دل دانای من؟

۲۹- در کدام گزینه استعاره مصرحه نداریم؟

- ۱) جغرافیای کوچک من بازوان توست/ای کاش تنگ تر شود این سرزمین به من
- ۲) معدن علم است دل، چرا بنشاندی/جور و جفا را درین مبارک معدن
- ۳) بی بها جنس وفا ماند هزاران افسوس/که ندانست کسی قیمت این کالا را
- ۴) به جز از اشک فروغی که ز چشم تو فتاد/قطره دیدی که نیارد به نظر دریا را

۳۰- در کدام بیت استعاره از نوع حذف (مشبه به) وجود ندارد؟

- (۱) چاک شدست آسمان غلغله ایست در جهان / عنبر و مشک می دمد سنجق یار می رسد
- (۲) در نهانخانه عشرت صنمی خوش دارم / کز سر زلف و رخس ، نعل در آتش دارم
- (۳) رونق باغ میرسد چشم و چراغ می رسد / غم به کناره می رود مه به کنار می رود
- (۴) به لعل یار تا پیوست شد جان از فنا زمین / چکیدن نیست آبی را که در دست گهر افتد

۳۱- تعداد استعاره های مقابل کدام بیت غلط می باشد؟

- (۱) ای تتق بسته از تیره شب بر قمر / طوطی خطت افکنده پر بر شکر (چهار استعاره)
- (۲) هندویت رانده بر شاه خاور سپه / لشکر زنگت آورده بر چین حشر (چهار استعاره)
- (۳) در سخن لعلک درپوشک او درپاشک / بر سمن سنبل پرچینک او پرچینک (پنج استعاره)
- (۴) به روی کهربا گوهر دوانید / به دُر یاقوت را در خون نشانید (چهار استعاره)

۳۲- همه گزینه ها به جز فاقد استعاره نیست؟

- (۱) انتقامم را ز زلفش مو به مو خواهم کشید / آرزویم را ز لعلش سر به سر خواهم گرفت
- (۲) عاشق و رندم و میخواره ، به آواز بلند / وین همه منصب از آن حور پری وش دارم
- (۳) یا به حاجت در برش دست طلب خواهم گشاد / یا به حجت از درش راه سفر خواهم گرفتد
- (۴) ز لعلش بوسه ای میخواستم گفت / نباید داد شیرینی به رنجور

۳۳- در کدام گزینه تشخیص در قالب ترکیب اضافی داریم؟

- (۱) فلک آتشی چند کند سرکشی / نوح به کشتی نشست جوشش طوفان رسید
- (۲) شاخ عشق اندر ازل دان بیخ عشق اندر ابد / این شجر را تکیه بر عرش و ثری و ساق نیست
- (۳) به کاهلی پر و بال امید می پوسد / چو پر و بال بریزد دگر چه را شایید
- (۴) قلم را قدم زان قلم کرده ام / که برگرد نام تو گردیده است

۳۴- در همه ابیات به جز..... (استعاره مکنیه) مشهود است؟

- (۱) عشق آمد آن چنان به دلم در زد آتشی / کز وی هزار سوز مرا در جگر افتاد
- (۲) این گریه ابر و خنده خاک / از بهر من و تو شد مرکب
- (۳) ز عمر بهره همین است مر مرا که به شعر / به رشته میکنم این زر و در و مرجان را
- (۴) ز عشق آفاق را پر دود دیدم / خرد را دیده خواب آلود دیدم

۳۵- ساختار اضافه استعاری در کدام گزینه متفاوت است؟

- (۱) ای تو دوا و چاره‌ام نور دل صدپاره‌ام/اندر دل بیچاره‌ام چون غیر تو شد لا بیا
- (۲) جوشش خون را بین از جگر مؤمنان/وز ستم و ظلم آن طره کافر می‌پرس
- (۳) عشق مجنون و عقل عاقل/امروز شدند هر دو مجنون
- (۴) خواب مسکین به زیر پنجه عشق/زخم‌ها خورد وز اضطراب گریخت

۳۶- در همه ابیات دو استعاره بکار رفته است به جز گزینه....؟

- (۱) گر نخواهد داد من امروز داد آن شاه حسن / دامنش فردا به نزد دادگر خواهم گرفت
- (۲) یا به زندان فراقش بی نشان خواهم شدن / یا گریبان وصالش بی خبر خواهم گرفت
- (۳) چشمه چشم مرا ای گل خندان دریاب / که به امید تو خوش آب روانی دارد
- (۴) بر سرم قاتل اگر بار دگر خواهد گذشت / زندگی را با دم تیغش ز سر خواهم گرفت

۳۷- در کدام گزینه استعاره مکنیه داریم؟

- (۱) چون غنچه همان به که بدزدی نفس اینجا/تا نشکند فشاندن بالت قفس اینجا
- (۲) چون صبح مجو طاقت آزارکس از ما/کم نیست که ما را به درآرد نفس از ما
- (۳) بس که چون شمع به غم نشوونما یافته‌ایم/شعله را موج طراوت شمرد ریشه ما
- (۴) شفق در خون حسرت می‌تپد از دیدن مینا/عقیق آب روان می‌گردد از خندیدن مینا

۳۸- در کدام گزینه استعاره پنهان داریم؟

- (۱) عید عدو به مرگ بدل شد که باز دید/باران تیر و ابر کف و برق مغفرش
- (۲) آن را که ز چشم و دل، طوفان دو به دو خیزد/از برق غمان یک یک بسیار نیندیشد
- (۳) از اشک خون پیاده و از دم کنم سوار/غوغا به هفت قلعه مینا در آورم
- (۴) آتش تب در زمین گنجه همه شب/در دم من آه آسمان شکن آورد

۳۹- در کدام گزینه استعاره بالکنایه فشرده داریم؟

- (۱) سخت دشوار است قطع راه اقلیم عدم/همچو بیک عمر باید از نفس زد گامها
- (۲) قطره ما ناکجا سامان خودداری کند/بهر هم از موج اینجا می شمارد گامها
- (۳) پیش آن چشم سخنگو موج می در جامها/چون زبان خامشان پیچیده سر در کامها
- (۴) پرواز تا جنون کرد گم شد سراغ راحت/بردیم با پر و بال خاشاک آشیانها

۴۰- منادا در کدام بیت استعاره مکنیه می باشد؟

- (۱) ای سرو بلند بوستانی / در پیش درخت قامتت پست
- (۲) بسی پای دار، ای درخت هنر / که هم میوه داری و هم سایه ور
- (۳) به سر و قتم نمی آیی خزان گشتم نمی پرسى / ای بهشت من ، بهار من ، گل رعنا باغ من
- (۴) خنده جام می و زلف گره گیر نگار / ای بسا توبه که چون توبه حافظ بشکست

۴۱- همه گزینه ها به جز..... فاقد آرایه استعاره می باشد؟

- (۱) گر به کاشانه رندان قدمی خواهی زد / نقل شعر شکرین و می بی غش دارم
- (۲) یا بهار عمر من رو بر خزان خواهد نهاد / یا نهال قامت او را به بر خواهم گرفت
- (۳) مدامش به خون دست و خنجر خضاب / بر آتش دل خصم از او چون کباب
- (۴) اگر شراب جهان خلق را چو مستان کرد / توشان رها کن چو هشیار مستان را

۴۲- در کدام گزینه هر دونوع استعاره بکار نرفته است؟

- ۱) برقع زرین صبح چرخ برانداخت و کرد/پیش عروس سپهر زر کواکب نثار
- ۲) ز یک تخم شرر صد کشت عبرت کرده‌ام خرمن/ازین مزرع درودن می‌دمد پیش از دمیدن‌ها
- ۳) ز عشق شعله‌خو برخاست دود از خرمن امکان/تب این شیر آتش ریخت بیدل در نیستان‌ها
- ۴) فلک این سرکشی چند از غبار آرمیدن‌ها/نمی‌بایست از خاک اینقدر دامن کشیدن‌ها

۴۳- واژه آتش در کدام گزینه استعاره نمی باشد؟

- ۱) از ساده رخان در تب و تاب است دل ما/زین آتش بی دود کباب است دل ما
- ۲) آتشت را هیزم فرعون نیست/ورنه چون فرعون او شعله زنی است
- ۳) بیا ساقی آن آب آتش خیال/درافکن بدان کهر با گون سفال
- ۴) روزی که دوان بر اثر آتش شمشیر/چون باد خورد شیر علم شیر اجم را

۴۴- ترکیب مشخص شده در کدام گزینه استعاره نمی باشد؟

- ۱) به چشم آهوان آن چشمه نوش/دهد شیرافکنان را خواب خرگوش
- ۲) درخت وفا کنون برگ ریز اسا/از این برگریز وفا می‌گریزم
- ۳) دوش وقت سحر از غصه نجاتم دادند/واندر آن ظلمت شب آب حیاتم دادند
- ۴) در بوته خاک سازی اکسیر/آتش ز اثیر و آسما دم

۴۵- چه تعداد از ابیات زیر اضافه استعاری دارند؟

- ۱) سر انگشت تحیر بگزد عقل به دندان/چون تأمل کند این صورت انگشت‌نما را
- ۲) از سر زلف عروسان چمن دست بدارد/به سر زلف تو گر دست رسد باد صبا را
- ۳) با چشم ادب نگر پدر را/از گفته او میبچ سر را
- ۴) بر آرد دست تضرع ببار اشک ندم/ز بی‌نیاز بخواه آنچه بایدت به نیاز

۱) چهار ۲) سه ۳) دو ۴) یک

۴۶- تعداد استعاره های مقابل کدام گزینه غلط است؟

- (۱) نیش خاری اگر از نخل تو خواهم خوردن/ کافرم ، کافر، اگر نوش کنم خرما را(سه استعاره)
- (۲) شد از بادام عنابش روانه/ بهش نارنج گشت از ناردانه(چهار تشبیه)
- (۳) ای شبت غالیه آسا و مهت غالیه پوش/ خط ریحان تو پیرایه ی یاقوت خموش(چهار استعاره)
- (۴) نافه ی مشک از گل بگشا بدر منیر از شب بنما/ مشک سیه بر ماه مسا سنبل تر بر لاله میپوش(هشت استعاره)

۴۷- واژه سرو در کدام گزینه معنای استعاری متفاوتی دارد؟

- (۱) بگویشان که جهان سرو من چو چنبر کرد/ به مکر خویش و، خود این است کار گیهان را
- (۲) هنوزش گرد گل نارسته شمشاد/ ز سوسن سرو او چون سوسن آزاد
- (۳) سرو بلند بین که چه رفتار می کند/ و آن ماه محتشم که چه گفتار می کند
- (۴) خورشید بر سرو روان دیگر ندیدم در جهان/ وصفی ننگجد در بیان نامت نباید در قلم

۴۸- در کدام گزینه استعاره نداریم؟

- (۱) سیاه بختم ز دست سپیدش/ در این پیر ازرق و طامی گریزم
- (۲) پیری که پیر هفت فلک زبیدش مرید/ میری که میر هشت جنان شایدش غلام
- (۳) پیل است در سرما زبون، پیل هوایی بین کنون/ آتش ز کام خود بون هنگام سرما ریخته
- (۴) عطر کنند از پلنگ مشک به بغداد/ و آهوی مشک آید از فضای صفاهان

۴۹- در کدام گزینه تعداد استعاره کمتر است؟

- (۱) کشیده گرد مه مشکین کمندی/ چراغی بسته بر دود سپندی
- (۲) دگر ره لعبت طاووس پیکر/ گشاد از دُرُج لولو تنگ شکر
- (۳) به باغ مشعله، دهقان انگشت/ بنفشه می درود و لاله می کشت
- (۴) گهی بر شکر از بادام زد آب/ گهی خایید فندق را به عناب

۵۰- آرایه های (تشخیص ، تشبیه و استعاره) در کدام بیت یافت می شود؟

- (۱) در دام تو محبوسم در دست تو مغلوبم / وز ذوق تو مدهوشم در وصف تو حیرانم
- (۲) کرده ام خاک در میکده را بستر خویش / میگذارم چو سبو دست به زیر سر خویش
- (۳) دید آسمان که در دهندش خاک می کنند / واگه نبذ که نیست دهانش سزای خاک
- (۴) جان نیست چون شعله ولی دودش ز نورش بیشتر / چون دود از حد بگذرد در خانه ننماید ضیا

درس دوازدهم : کنایه

۱- مصراع دوم بیت زیر کنایه از چیست ؟

چنین است رسم سرای درشت / گهی پشت به زین ، گهی زین به پشت

- (۱) شادی و خوشی در زندگی
- (۲) غم و اندوه در زندگی
- (۳) بلندی و رفعت در زندگی
- (۴) پیروزی و شکست در زندگی

۲- کدام گزینه کنایه ندارد ؟

- (۱) از مکافات عمل غافل مشو / گندم از گندم بروید جو ز جو
- (۲) پر طاووس در اوراق مصاحف دیدم / گفتم این منزلت از قدر تو میبینم بیش
- (۳) تنم گر بسوزی ، به تیرم بدوزی / جداسازی ای خصم ، سر از تن من
- (۴) تو را بهتر آید که فرمان کنی / رخ نامورد سوی توران کنی

۳- در بیت کدام گزینه کنایه دیده نمیشود ؟

- (۱) دامن کشان که میروی امروز بر زمین / فردا غبار کالبدت بر هوا رود
- (۲) قمری ریخته بالم به پناه که روم / تا به کی سرکشی ای سرو خرامان از من
- (۳) تو را گر همی یار باید بیار / مرا یار هرگز نیاید به کار
- (۴) همت مردانه میخواهد گذشتن از جهان / یوسفی باید که بازار زلیخا بشکند

۴_ در بیت کدام گزینه کنایه دیده نمیشود ؟

- (۱) به ترتیبی نهاده وضع عالم / که نی یک موی باشد بیش و نی کم
- (۲) که چون زندگانی به سر میبرد / بدین دست و پای از کجا میخورد
- (۳) رو سر بنه به بالین تنها مرا رها کن / ترک من خراب شبگرد مبتلا کن
- (۴) گر برگ گل سرخ کنی پیرهش را / از از نازکی آزار رساند بدنش را

۵_ در بیت « بیچارگی ورا چو دیدند/ در چاره گری زبان کشیدند » کدام ترکیب مفهوم کنایی دارد ؟

- (۱) بیچارگی. (۲) چو دیدند
- (۳) در چاره گری (۴) زبان کشیدن

۶_ در بیت « ز هر کشوری مهتران را بخواست / که در پادشاهی کند پشت راست » کدام ترکیب مفهومی کنایی دارد ؟

- (۱) مهتران را خواستن. (۲) پشت راست کردن
- (۳) پادشاهی کردن. (۴) هر کشور

۷_ مفهوم کنایی کدام گزینه نادرست است ؟

- (۱) کمان را زه کن و بر باره بر سنگ (آماده نبرد شدن)
- (۲) دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای (ارتکاب گناه)
- (۳) در دل صدف کج و کوله ای سالها بسته ماند (ناشناخته بودن)
- (۴) زمستان به یوش رفت و همین یکی کارش را ساخت (کار او را انجام داد)

۸_ مفهوم کنایی کدام گزینه نادرست است ؟

- (۱) صورتک به رو نداش (تظاهر کردن)
- (۲) تا به خاک انس نگیری (فروتن و متواضع نباشی)
- (۳) کار از کار گذشته است (از دست رفتن فرصت)
- (۴) توی جماعت بُر خورده بودم (گمشدن)

۹_ معادل مفهوم کنایه « ناپایداری و سستی زندگی » در کدام گزینه آمده است ؟

- (۱) دانست که دل اسیر دارد / دردی نه دواپذیر دارد
- (۲) ز رخسارش فرو می‌ریخت اشکی / بنای زندگی بر آب میدید
- (۳) بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک / بگفت آنگه که باشم خفته در خاک
- (۴) بنگر که کجا خواهدت این بار همی برد / دیوانه مباش آب میماید به غربال

۱۰_ معادل مفهوم کنایه « آماده نبرد شدن » در کدام گزینه آمده است ؟

- (۱) چو نامردم آواز مردم شنید / میان خطر جای بودن ندید
- (۲) بسی تیر و دی ماه و اردیبهشت / برآید که ما خاک باشیم و خشت
- (۳) وگر بینی که با هم یک زبانند / کمان را زه کن و بر باره بر سنگ
- (۴) هر که دل پیش دلبری دارد / ریش در دست دیگری دارد

۱۱_ در کدام گزینه کنایه وجود ندارد ؟

- (۱) بنگر که کجا خواهدت این بار همی برد / دیوانه مباش آب میماید به غربال
- (۲) دلا از حد خود مگذر برون کن باد را از سر / به خاک کوی او بنگر ببین صد خونبهای تو
- (۳) عشق روزافزون من از بی وفایی های اوست / می‌گریزم گر به من روزی وفاداری کند
- (۴) بس بگردید و بگردد روزگار / دل به دنیا در نبندد هوشیار

۱۲_ در کدام گزینه تعداد کنایه بیشتر از بقیه گزینه ها است ؟

- (۱) وگر بینی که با هم یک زبانند / کمان را زه کن و بر باره بر سنگ
- (۲) گر در سرت هوای وصال است حافظا / باید که خاک درگه اهل هنر شوی
- (۳) هر که دل پیش دلبری دارد / ریش در دست دیگری دارد
- (۴) چنین است رسم سرای درشت / گهی پشت به زین و گهی زین به پشت

۱۳_ معادل مفهوم کنایی «آب در هاون کوبیدن» در کدام گزینه آمده است ؟

- (۱) پند گفتن با جهول خوابناک / تخم افکندن بود در شوره خاک
- (۲) به تیغم گر کشد دستش بگیرم / و گر تیرم زند منت پذیرم
- (۳) هر که دل پیش دلبری دارد / ریش در دست دیگری دارد
- (۴) به کس مگوی که پایم به سنگ عشق برآمد / که عیب گیرد و گوید چرا به فرق نبویی

۱۴_ در کدام گزینه معنای کنایی مشخص شده در مقابل آن نادرست نوشته شده است ؟

- (۱) چو در وقت بهار آبی پدیدار / حقیقت پرده برداری ز رخسار _ پرده برداری (خود را نشان دادن)
- (۲) دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای / فرشته ات به دو دست وی نگه دارد _ بلغزد پای (اشتباه کردن)
- (۳) چو بشنید بیچاره بگریست زار / که ای خواجه دستم ز دامن بیار _ دست از دامن داشتن (رها کردن)
- (۴) عابدانی که روی بر خلقند / پشت بر قبله میکنند نماز _ روی بر خلق بودن (با مردم مهربان بودن)

۱۵_ در کدام بیت کنایه وجود ندارد ؟

- (۱) دلبر که جان فرسود از او کام دلم نگشود از او / نومید نتوان بود از او باشد که دلداری کند
- (۲) به آن ملت سر و کاری ندارد / که دهقانش برای دیگران کشت
- (۳) در این سرای بی کسی کسی به در نمی زند / به دشت پر ملال ما پرنده سر نمی زند
- (۴) گلی خوش بوی در حمام روزی / رسید از دست محبوبی به دستم

۱۶_ مفهوم کنایی کدام بیت در مقابل آن نادرست است ؟

- (۱) ز هر کشوری مهتران را بخواست / که در پادشاهی کند پشت راست (پایداری)
- (۲) به هواداری او ذره صفت رقص کنان / تال لب چشمه خورشید درخشان بروم (کشش و کوشش)
- (۳) آن چه او ریخت به پیمانه ما نوشیدیم / اگر از خمر بهشت است و گر از باده مست (تسلیم و رضا)
- (۴) خویش را پیش تر از مرگ خبر باید کرد / در حضر فکر سرانجام سفر باید کرد (پیش بینی و عدم غفلت)

۱۷. «کنایه» در کدام بیت کمتر یافت می شود؟

- (۱) بگیر ای جوان دست درویش پیر / نه خود را بیفکن که دستم بگیر
- (۲) خروشید و زد دست بر سر ز شاه / که شاهان منم کاوه داد خواه
- (۳) فلک با تنگ چشمان گوشه چشم دیگر دارد / که چون فرزند کور آید، شود چشم گدا روشن
- (۴) دهر سپید دست سیه کاسه ای است صعب / منگر به خوش زبانی این ترش میزبان

۱۸. در کدام بیت، سه جمله کنایی، در یک مفهوم به کار رفته است؟

- (۱) بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک / بگفت انگه که باشم خفته در خاک
- (۲) یوسف به این رها شدن از چاه دل میند / این بار میبرند که زندانی ات کنند
- (۳) اگر عاقل بود داند که مجنون صبر نتواند / شتر جایی بخواباند که لیلی را بود منزل
- (۴) گرم بازآمدی محبوب سیم اندام سنگین دل / گل از خارم برآوردی و خار از پا و پا از گل

۱۹. در کدام گزینه کنایه وجود دارد ؟

- (۱) باغ مرا چه حاجت سرو و صنوبر است / شمشاد خانه پرور من از که کمتر است
- (۲) تو مرا کشتی و خدای نکشت / مقبل ان کس که از خدای گیرد پشت
- (۳) پیش از اینت بیش از این اندیشه عشاق بود / مهرورزی تو با ما شهره افاق بود
- (۴) به گوش هوش نیوش و از من و به عشرت کوش / که این سخن سحر از هاتقم به گوش امد

۲۰. تعداد کنایه در کدام گزینه بیشتر است ؟

- (۱) باز کشید از روش خویش پای / در پی او کرد به تقلید جای
- (۲) چو در وقت بهار ایی پدیدار / حقیقت پرده برداری ز رخسار
- (۳) بیفشرد چون کوه پا بر زمین / بخایید دندان به ن=دندان کین
- (۴) و گر توفیق او یک سو نهد پای / نه از تدبیر کار آید نه از رای

۲۱. در کدام گزینه کنایه وجود دارد ؟

(۱) باده گلرنگ تلخ تیز خوشخوار سبک / نقلش از لعل نگار و نقلش از یاقوت خام

(۲) امروز در زمانه دلم شاد و خرم است / وین خرمی ز مقدم دستور اعظم است

(۳) نفسی بیا و بنشین سخنی بگو و بشنو / که قیامت است چندان سخن از دهان خندان

(۴) بماندی گوش بر در چشم بر راه / ببر پی تا بیایی پیر آگاه

۲۲. مفهوم عبارت کنایی کدام گزینه نادرست است؟

(۱) از بس که نو بهار به تعجیل می رود / شاخ شکوفه دست به دندان گرفته است (تعجب کردن)

(۲) نعره برآورده فلک کرده کر / دیده سیه کرده زهره در (صدای بسیار بلند)

(۳) سهل باشد کرد اگر عالم زبان بر من دراز / سیل اشک از راهم این خاشاک بر خواهد گرفت (غیبت کردن)

(۴) چو سهراب شیر اوژن او را بدید / بخندید و لب را به دندان گزید (تعجب بر انگیز بودن)

۲۳. کدام گزینه فاقد کنایه است ؟

(۱) خواهی خبر از خانه به بازار نیوفتد / از بی خبران بگذر و در خانه ما باش

(۲) هر که بیند رخ آن دلبر رعنائی را / نکند هیچ ملامت من شیدایی را

(۳) کاری محال کرده که کین تو جست خصم / بر باد داد خویش و سر اندر محال داد

(۴) لب دوخت هر که را که بدو راز گفت دهر / تا باز نشنود ز کس این راز نا گفته را

۲۴. در کدام گزینه کنایه وجود ندارد؟

(۱) در گذشت از سر من آب ولی گر دهم / آشنایی مددی دستی و پای بز نیم

(۲) ندانی که ایران نشست من است / جهان سربه سر زیر دست من است

(۳) بپرس راه ز علم این نه جای گمراهی است / بخواه چاره ز عقل این نه روز ناچاری است

(۴) تا کی آخر چو بنفشه سرغفلت در پیش؟ / حیف باشد که تو در خوابی و نرگس بیدار

۲۵. کدام گزینه مفهوم کنایه‌ای ندارد؟

(۱) زنگ نقاشی دلخواه و روان بود و خشکی نداشت

(۲) خانه‌ها درست از سینه خاک درآمده بودند.

(۳) تو می‌خواهی بخوانی و من می‌خواهم بدانم.

(۴) در دوران دفاع مقدس، همه برای وطن تن را سپر کرده‌اند.

۲۶. تعداد کنایه‌های موجود در عبارت «گفت تنها همان رتبه‌های بالا را وعده بگیر و مابقی را نقداً خط بکش و بگذار

سماق بمکند» با کدام گزینه یکسان است؟

(۱) به ترتیبی نهاده وضع عالم / که نی یک موی باشد بیش و نی کم

(۲) هنوز از دهن بوی شیر آیدش / همی رای شمشیر و تیر آیدش

(۳) دلبر که جان فرسود ازو کام دلم نگشود ازو / نومید نتوان بود ازو باشد که دلداری کند

(۴) ریش بر می‌کند و میگفت ای دریغ / کآفتاب نعمتم شد زیر میغ

۲۷. در کدام گزینه کنایه دیده نمی‌شود؟

(۱) زین سرزنش که کرد تورا دوست حافظا / بیش از گلیم خویش مگر پا کشیده‌ای؟

(۲) دیده روشن دلان از انتظارت شد سفید / چون شرر زین بیشتر در سینه خارا مباحش

(۳) چون آن مرد این سخن بشنید از شاه / به زخم پای گرد انگیخت از راه

(۴) غنیمت دان اگر دانی که هر روز / ز عمر مانده روزی می‌شود کم

۲۸. کدام گزینه به معنای کنایه «بی‌تابی و ناشکیبایی» می‌باشد؟

(۱) ز عقل اندیشه‌ها زاید که مردم را بفرساید / گرت اسودگی باید برو عاشق شو ای عاقل

(۲) کس ار به دندان خاید ز ابلهی سندان / به سعی خویش رساند همی به خویش ضرر

(۳) ای صبا هست رخ یار به غایت نازک / لب فروبند و نگه دار به غایت نازک

(۴) از ضعیفی دست و تنگی جای / نیست ممکن که پیرهن بدرم

۲۹. در کدام گزینه کنایه ای به معنای «فقر و نیازمند بودن» می باشد ؟

(۱) بخت بد بین که سروق من آن سرو روان / آمد از لطف زمانی که زمین گیر شدم

(۲) هر چه در زیر چرخ نیک و بدند / خوشه چینان خرمن خردند

(۳) رازها بر سر بازار نهد گر نهد / اه زنجیر به پای دل دیوانه ما

(۴) دیدی که دگر بی رخ آن سرو بلند / آمد گل و بلبل پی او رخت افکند

۳۰. مفهوم کنایه در کدام گزینه نادرست است ؟

(۱) هر که دل پیش دلبری دارد / ریش در دست دیگری دارد (عاشق بودن)

(۲) خواهی نکند خطش از دایره بیرون / هر حکم که فرماید سر بر خط فرمان باش (مطیع بودن)

(۳) یکی نغز بازی کند روزگار / که بنشاندت پیش آموزگار (آموختن)

(۴) از بس که نوبهار به تعجیل می رود / شاخ شکوفه دست به دندان گرفته است (تعجب کردن)

۳۱- مفهوم کنایه «سپرداختن» در کدام بیت آمده است؟ (هنر ۹۴)

(۱) اگر قبول کنی سر نهیم بر قدمت / چو بت پرست که در پیش بت نماز آرد

(۲) تو رها کن سر به مهر این واقعه / مرد حق شو روز و شب چون رابعه

(۳) به کنج میکده گریان و سرفکنده شوم / چرا که شرم همی آیدم ز حاصل خویش

(۴) شهربان را سیر چشم از جود کردن همت است / در بیابان خیمه چون حاتم نمی یابد زدن

۳۲- مفهوم کنایه کدام بیت در مقابل آن نادرست است؟ (انسانی ۹۳)

(۱) سیلاب ریشه ما تواند از زمین کند / خار علایق از بس دامان ما گرفته (پایداری)

(۲) خویش را پیش تر از مرگ خبر باید کرد / در حضر فکر سرانجام سفر باید کرد (پیش بینی و عدم غفلت)

(۳) آن چه او ریخت به پیمانۀ ما نوشیدیم / اگر از خمر بهشت است و گر از بادۀ مست (تسلیم و رضا)

(۴) به هواداری او ذره صفت رقص کنان / تا لب چشمۀ خورشید درخشان بروم (کشش و کوشش)

۳۳-کنایه» در کدام بیت کمتر یافت می شود؟ (خارج ۹۳)

- (۱) سبک سری که زند پیش بحر لافِ وجود / اگر به باد دهد سر بجاست هم چو حباب
- (۲) هر که سجّاده خود بر سر آب اندازد / هم چو کف در نظر همّت مردان پوچ است
- (۳) دهر سپید دست سیه کاسه ای است صعب / منگر به خوش زبانی این ترش میزبان
- (۴) فلک با تنگ چشمان گوشه چشم دیگر دارد / که چون فرزند کور آید، شود چشم گدا روشن

۳۴-«ادّعی چیزی را داشتن» مفهوم کنایی کدام عبارت است؟ (زبان ۸۳)

- (۱) از چیزی در محظور گیر کردن (۲) چین به صورت انداختن
 - (۳) کبّاده چیزی را کشیدن (۴) در طریق سبّیت گام برداشتن
- ۳۵-در کدام بیت، سه جمله کنایی، در یک مفهوم به کار رفته است؟ (یاضی ۸۱)
- (۱) ز عقل اندیشه ها زاید که مردم را بفرساید / گرت آسودگی باید برو عاشق شو ای عاقل
 - (۲) گروهی هم نشین من خلاف عقل دین من / بگیرند آستین من که دست از دامنش بگسل
 - (۳) گرم بازآمدی محبوب سیم اندام سنگین دل / گل از خارم برآوردی و خار از پا و پا از گل
 - (۴) اگر عاقل بود داند که مجنون صبر نتواند / شتر جایی بخواباند که لیلی را بُود منزل

پاسخ تست های فنون یازدهم

درس سوم

۱- گزینه ۱

گزینه «۱»: مجاز ندارد. عالم پر شور یک موج سراب است: تشبیه

گزینه «۲»: نرگس استعاره از چشم / معموری از خرابی بودن: تناقض

گزینه «۳»: ایهام تناسب: «شور» دو معنا دارد: ۱- اشتیاق و هیجان (معنای مورد نظر شاعر) ۲- مزه شوری (تناسب با تلخ) / حس آمیزی: گریه تلخ

گزینه «۴»: تلمیح به داستان «لیلی و مجنون» / «سراب و شراب» جناس

۲- گزینه ۳

فعل "داد" (ندادی) در معنای عطا کردن با "داد" (دادم) در معنای انصاف جناس تام است.

۳- گزینه ۳ (علوم و فنون ادبی (۳)، بیان و بدیع، ترکیبی)

بیت "ج": اسلوب معادله: بین دو مصراع این بیت می توان علامت تساوی (=) گذاشت.

بیت "ب": تلمیح به داستان جاودانگی خضر

بیت "الف": مجاز: "ساغر" مجاز از باده با علاقه ی محلیه است.

بیت "ه": پارادوکس: درد مایه ی درمان باشد، تناقض دارد.

بیت "د": حسن تعلیل: علت دور گردون را، موج عشق دانسته و برای پدیده ای طبیعی علتی ادبی ذکر شده است.

۴- گزینه (۲) تشبیه: «بر» به سمن / رخ به گل (۲ تشبیه)

بررسی سایر گزینه ها:

۱) تشبیه: رفتار (رفتن) معشوق به رفتار (رفتن) سرو / قامت به صنوبر / رخسار به ماه / منظر معشوق به منظر ملایک (۴ تشبیه)

۳) تشبیه: فرّ معشوق به فرّهما / حسن معشوق به حسن طاووس / نطق معشوق به نطق طوطی / رفتار (رفتن) معشوق به رفتار (رفتن) تذرو (۴ تشبیه)

۴) تشبیه: زلف به بنفشه / «بر» به نسرين / بوی معشوق به بوی سمن / معشوق به ماه (۴ تشبیه)

۵- گزینه (۴) تشبیه: شیرین‌روش (تشبیه روش، یعنی راه رفتن معشوق به روش شیرین) / من به مجنون / شیرین‌منش (تشبیه منش معشوق به منش شیرین) / من به فرهاد (۴ تشبیه)

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) تشبیه: رخ به بهشت / قد به طوبی (نام درختی در بهشت) / لقا (در این‌جا به معنی چهره) به خورشید (۳ تشبیه)

۲) تشبیه: ابرو به طاق / ابرو به کمان / ابرو به کمند (۳ تشبیه)

۳) تشبیه: معشوق به مهر / من به ذره (۲ تشبیه)

۶- گزینه (۲) تشبیه گسترده: چوگان چو زلف / تشبیه فشرده: دلم گوی
(به‌مشبه) (ادات تشبیه) (مشبه) (به‌مشبه) (ادات تشبیه) (مشبه)

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) تشبیه گسترده: ذره چون هرکه / خورشید چو روی درخشان
(به‌مشبه) (ادات تشبیه) (مشبه) (به‌مشبه) (ادات تشبیه) (مشبه)

۳) تشبیه گسترده: مرغ چون [تو]
(به‌مشبه) (ادات تشبیه) (مشبه)

۷- گزینه (۱) تشبیه‌ها: تو به خورشید / حسن به ایوان / من به ذره / عشق به میدان (۴ مورد)

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) فراق به شب [به تعبیری] / عشق به زندان (دست بالا ۲ مورد) / ۳) فکرت به سوزن / طاقت به رشته (۲ مورد) / ۴) سخن به زلف / سخن به کار جهان (۲ مورد)

۸- گزینه (۴) [تو] به موج / عقد گوهر به خوشه / دریا به خرمن [۳ مورد]

آرایه تشبیه در سایر گزینه‌ها:

۱) طبع به بلبل / طبع به طوطی [۲ مورد]

۲) قناعت به خاک / تمنا به آب شور [۲ مورد]

۳) خاک [پای کسی] (چشمی) که معشوق را دیده / به سنگ سرمه [۱ مورد]

۹- گزینه (۱) خال به دانه / زلف به دام / مرغ دل [۳ مورد]

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) بستان خرد (اضافه تشبیهی) / لفظ به گل / باغ سخن (اضافه تشبیهی) / منطق به بلبل [۴ مورد]

۳) تیر بلا (اضافه تشبیهی) / دل به هدف / تیغ جفا (اضافه تشبیهی) / جان به سپر [۴ مورد]

۴) بناگوش به ماه و چراغ و شمع / شب زلف (اضافه تشبیهی) [۴ مورد]

۳. گزینه (۳) میوه عیش (اضافه تشبیهی) / نخل مراد (اضافه تشبیهی) / باغ محبت (اضافه تشبیهی) / این (عیش) به ثمر (میوه) [۴ مورد]

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) باغ رخ (اضافه تشبیهی) / بهار خط (اضافه تشبیهی) [۲ مورد]

۲) آینه جان (اضافه تشبیهی) / تخته تن (اضافه تشبیهی) [۲ مورد]

۴) خم طره به حلقه دام / دام نجات (اضافه تشبیهی) [۲ مورد]

دقت کنیم! اضافه تشبیهی دانستن ترکیب «دام نجات» موضوعی مورد اختلاف است هرچند که در انتخاب گزینه پاسخ تأثیری ندارد.

۱۱- گزینه (۳) آرایه تشبیه در سایر ابیات:

گزینه (۱): ماه حصاری (زندانی) شده است. هاله نورانی اطراف ماه را به حصار (زندانی) تشبیه کرده است.

گزینه (۲): در بیت نوعی تشبیه تفضیلی (مرجح) به کار رفته است. شاعر چنین بیان می‌دارد که معشوق از خورشید برتر است و شایسته قیاس با خورشید نیست.

گزینه (۴): «۴»: گره به خال تشبیه شده است.

۱۲- گزینه (۱) به شکل: به مانند، مثل

۱۳- گزینه (۲) (گزینه ۱: ۱- «خواب جهالت» اضافه تشبیهی است.

گزینه ۲: ۱- داماد گل ۲- حلقه غیب، اضافات تشبیهی هستند.

گزینه ۳: «عارض گلبو» تشبیه دارد اما ترکیب وصفی است نه اضافی.

گزینه ۴: ۱- حقه یاقوت انار (مشبه: انار // مشبه به: حقه یاقوت). «خوشه عنب» واقعیت دارد. «خوشه زرین» تشبیه دارد اما ترکیب وصفی است نه اضافی.

۱۴- گزینه (۴) در گزینه چهار تشبیهی وجود ندارد.

در گزینه یک: اشکی و آهی و خوابی و خیالی و سروی و ماهی همگی تشبیه فشرده هستند.

در گزینه دو: خانه زندان است و تنهایی ضلال است تشبیه فشرده اند.

در گزینه سه: من بلبل - من که مثل بلبل سخنگو هستم - تشبیه فشرده است.

۱۵- گزینه (۴) در گزینه یک، ماه خورشید نمایش به آفتابی، زلف به پرده، ماه به خورشید

در گزینه دو، اشک به کمیت (اسب)، اشک به گل، راز پنهان به شمع

در گزینه سه، صبر به کوه، کوه صبر به موم، عشق به آب، عشق به آتش، شاعر به شمع

در گزینه چهار، من به شمع خون به خال و معشوق به یک انسان کافر کیش

۱۶- گزینه (۲) در گزینه دو، خورشید مشبه قرار گرفته است و بنده مشبه به شده است.

۱۷- گزینه (۴) گزینه ۱: مشبه: سپهبدان سپه // مشبه به: پیادگان

گزینه ۲: مشبه: گردن هر مرکبی // مشبه به: گردن قمری // وجه شبه: به طوق بودن // ادات تشبیه: چون

گزینه ۳: مشبه: تو // مشبه به: شیر // وجه شبه: در میدان رزم جنگیدن

گزینه ۴: مشبه: جام // مشبه به: قبله // وجه شبه: محل رکوع بودن

۱۸- گزینه (۱) لبان و دندان فرد مورد نظر ابتدا از دید عاشق، به گل انار که رشته ای از مروارید درخشان بر آن قرار گرفته باشد، مانند شده و سپس از چشم شاعر، لبان به جراحی مانند شده که دندان ها مانند استخوان از آن بیرون زده باشند.

۱۹- پاسخ: گزینه ۳.

لفظ به فریاد، شعر به دریا، خون به شراب، اشک به شهد، اشک به کاسه خون

۲۰- پاسخ: گزینه ۱.

وجه شبه روشنی و زیبایی است.

۲۱- پاسخ: گزینه ۱.

وجه شبه روشنی و زیبایی است.

۲۲- پاسخ: گزینه ۴.

بیت «۱»: بلا به خار، چهره ساقی به گل

بیت «۲»: اشک به سل، وجود به خاک

بیت «۳»: قامت معشوق به سرو، عارض معشوق به ماه

بیت «۴»: دل به مرغ، زلف به دام، خال به دانه، اندیشه به طایر (=پرنده)، هوس به دام

۲۳- پاسخ: گزینه ۳.

مشبه «مردم» است.

۲۴- پاسخ: گزینه ۴.

بیت «۱»: جهان به دوزخ، دنیا به بهشت

بیت «۲»: تبخال به جرس

بیت «۳»: نخوت به باد، مخاطب به حباب

بیت «۴»: اشک به دجله، شوق به بهار، راز به خاشاک

۲۵- پاسخ: گزینه ۴.

در گزینه «۱» تنها «قبه عرش» اضافه تشبیهی است.

در گزینه «۲» هیچ کدام اضافه تشبیهی نیست.

در گزینه «۳» تنها «دروگر زمان» اضافه تشبیهی است.

۲۶- پاسخ: گزینه ۴.

در گزینه «۱» تنها «کلاه شکوفه» اضافه تشبیهی است.

در گزینه «۲» تنها «دیوار امت» اضافه تشبیهی است.

در گزینه «۳»، «پردۀ ناموس» و «کلاه شکوفه» اضافه تشبیهی اند

۲۷- گزینه (۱)

- در گزینه دو، «لاله زار عمر»، «گل رویت» و «بهار عمر» همگی تشبیه فشرده هستند.

- در گزینه سه، «چراغ دو چشم» اضافه تشبیهی است که فشرده محسوب می‌شود.

- در گزینه چهار، «محیط فنا» (اقیانوس مرگ) و «نقطه دهان» نیز اضافه‌های تشبیهی هستند که فشرده محسوب می‌شوند.

در گزینه یک، تشبیهات گسترده هستند: سرشک به باران که ادات و وجه شبه نیز دارد و در مصراع دوم نیز روزگار عمر به برق که با ادات و وجه شبه همراه است.

۲۸- گزینه ۲ (آرایه، فارسی ۱، درس ۳، صفحه ۳۴)

در گزینه ی "۲"، سه تشبیه وجود دارد: ۱- سمن بر، ۲- مانند صنم، ۳- گلرخ

در هر کدام از گزینه های دیگر، چهار تشبیه به کار رفته است:

گزینه ی "۱": ۱- سرو رفتار، ۲- صنوبر قامت، ۳- ماه رخسار، ۴- ملایک منظر

گزینه ی "۳": ۱- همای فر، ۲- طاووس حسن، ۳- طوطی نطق، ۴- تذرو رفتار

گزینه ی "۴": ۱- بنفشه زلف، ۲- نسرین بر، ۳- سمن بو، ۴- همچون ماه و زیبا تر از ماه (تشبیه تفصیل)

۲۹- گزینه ۱ در این بیت نوعی «تشبیه تفصیل» به کار رفته است. شاعر چهره معشوق را از ماه نیز برتر می داند، (در زیبایی و روشنی) اما وجه شبه بیت ذکر نشده و محذوف است.

تشریح سایر ابیات:

گزینه «۲»: می توان گفت شاعر تشبیه عمر به معشوق در عزیزی را انکار می کند و در مقابل، عمر را به معشوق در پایدار نبودن تشبیه ساخته است.

گزینه «۳»: «سر» به «گوی» در «باختن و از دست دادن» تشبیه شده است.

گزینه «۴»: «تیر مژگان» اضافه تشبیهی و «می گذرد» وجه شبه این تشبیه است. (احتمالا «جوشن جان» نی زنوعی اضافه استعاری در نظر گرفته شده است

۳۰- گزینه (۳) (تشبیه: لفظ به فریاد / شعر به دریا / شراب خون (اضافه تشبیهی) / دانه لفظ (اضافه تشبیهی) / تشبیه «این» (لفظ) به کاسه خون (۵ مورد)

دقت کنیم! مناسب تر این بود که طراح سؤال به گونه های خاص تشبیه، مانند تشبیه «اشک به شهد» هم توجه کند یا دست کم عبارت «کجا شهد است این اشکی....» را حذف کند. در تشبیه، صرف ادعای همانندی کافیست، اگر چه گوینده، این همانندی

را نفی کند. «هماندی» می‌تواند به شکل‌های مختلف بیان شود که یکی از آن‌ها «تشبیه منفی» است؛ مثل این که بگوییم، «اشک مثل شهد نیست!» یا «اشک، کجا مثل شهد

۳۱- گزینه (۲) تشبیه اول: موی میان، هم وجود و هم عدم است: وجه شبه باریکی است.

تشبیه دوم: دو زلف، افعی ضحاک است: وجه شبه پیچیدگی است.

اما تشبیه سوم: چهره، جام‌جم است: وجه شبه روشنی است.

۳۲- گزینه (۱) در این بیت نوعی «تشبیه تفضیل» به کار رفته است. شاعر چهرهٔ معشوق را از ماه نیز برتر می‌داند، (در زیبایی و روشنی) اما وجه شبه بیت ذکر نشده و محذوف است.

تشریح سایر ابیات:

گزینهٔ (۲) می‌توان گفت شاعر تشبیه عمر به معشوق در عزیزی را انکار می‌کند و در مقابل، عمر را به معشوق در پایدار نبودن تشبیه ساخته است.

گزینهٔ (۳): «سر» به «گوی» در «باختن و از دست دادن» تشبیه شده است.

گزینهٔ (۴): «تیر مژگان» اضافهٔ تشبیهی و «می‌گذرد» وجه‌شبه این تشبیه است.

(احتمالاً «جوشن جان» نیز نوعی اضافهٔ استعاری در نظر گرفته شده است).

۳۳- گزینه (۴)

گزینهٔ ۱: زلف به کمند تشبیه شده. مجموعهٔ رخسار و جبین سپیدیار که زلف سیاه بر کنارش قرار گرفته، به دزدی در شب مهتاب مانند شده است. (بهتر است کل مصراع نخست را مشبه و کل مصراع دوم را مشبه‌به بدانیم؛ در غیر این صورت نیز با چهار تشبیه روبه‌رو خواهیم بود و در هر دو حالت این گزینه صحیح نیست).

گزینهٔ ۲: جام‌های سرخ مل (شراب) «استعاره» از غنچه‌های شکفته است. پنجه‌های دست مردم (انسان) «استعاره» از برگ‌های چنار است؛ بنابراین آرایهٔ تشبیه در این بیت وجود ندارد.

گزینهٔ ۳: ۱- «لب» به لعل مانند شده است. ۲- لب یار به آب زندگانی مانند شده است و از آب زندگانی نیز روح‌فزا تر.

گزینهٔ ۴: ۱- «سایهٔ عنایت» اضافهٔ تشبیهی است. («آفتاب خوبان» اضافهٔ استعاری و همچنین استعاره از محبوب زیباروست).

درس ششم

۱- گزینه ۲: مجاز: «چمن» مجاز از باغ / ایهام: «باز»: ۱- دوباره ۲- نوعی پرنده (باز شکاری)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: فاقد مجاز

گزینه «۳»: فاقد مجاز

گزینه «۴»: فاقد مجاز /

۲- گزینه ۱

در بیت گزینه «۱»، «زهره» مجاز از جرئت است و «خط» مجاز از فرمان است. // در بیت گزینه «۳»، «سر» مجاز از فکر و اندیشه // گزینه ۲ دم مجاز از لحظه کوتاه

در بیت گزینه‌های ۴ واژه‌ای در معنای مجازی به کار نرفته است.

۳- گزینه (۳)

در گزینه «۱»: از پای تا سر مجاز از کل وجود

در گزینه «۲»: آفاق مجاز از عالم هستی است.

در گزینه «۴»: «سر» جهان مجاز از مردم جهان

۴- گزینه ۴: بیت در معنی مجازی شعر.

توجه: «سرتاپای» مجاز از کل وجود نمی باشد

۵- گزینه ۱: فاقد مجاز

گزینه ۲: قلم مجاز از فرمان و دستور

گزینه ۳: خاک مجاز از گور

گزینه ۴: جام مجاز شراب

۶- پاسخ گزینه ۲: طره مجاز از مو

۷- گزینه ۳ در این گزینه مجاز وجود ندارد

۱) دم مجاز از همنشینی و صحبت / ۲) چشم مجاز نظر و نگاه است / ۴) سر مجاز از اندیشه

۸- گزینه ۴: در این گزینه پیمانه در معنی شراب نمی باشد بلکه همان معنی ظرف یا پیاله را میدهد پس مجاز نیست

بررسی سایر گزینه ها : ۱) کف مجاز از دست می باشد / ۲) سینه مجاز از قلب هست و آتش مجاز از عشق / ۳) دهان مجاز زبان هست

۹- گزینه ۳ فاقد مجاز است / گزینه ۱) زبان مجاز از سخن / ۲) چشم مجاز از نظر و نگاه / ۴) سر مجاز از اندیشه

۱۰- گزینه ۳) بررسی گزینه ۳) : سر: مجاز از وجود / خاک: مجاز از جهان یا کره زمین

بررسی سایر گزینه ها: ۱) جهان مجاز از مردم جهان ۲) سر: مجاز از قصد و نیت ۴) خاک مجاز از قبر

۱۱- گزینه ۴

سرو روان: استعاره از محبوب و معشوق (مجاز به علاقه ی شباهت) - خون مجاز از کشتن- جهان مجاز از مردم جهان / نکته : خون ریختن کنایه از کشتن است نه مجاز.

تشریح سایر گزینه ها:

گزینه ی "۱": دامن گلچین: اضافه ی استعاری / گل و بلبل هم استعاره هستند.

گزینه ی "۲": نرگس استعاره از ستاره ها است و گل زرد استعاره از خورشید است

گزینه ۳ درخت استعاره از وجود و چرخ نیلوفری استعاره از آسمان و روزگار

۱۲- گزینه ۳

مجاز: «چمن» مجاز از باغ / ایهام: «باز»: ۱- دوباره ۲- نوعی پرنده (باز شکاری)

تشریح سایر گزینه ها:

گزینه «۱»: فاقد مجاز / ایهام: «درگیرد»: ۱- اثر کند ۲- شعله ور شود

گزینه «۲»: فاقد مجاز

گزینه «۴»: تشبیه دارد (تلخی مانند شکر است)

۱۳- گزینه ۴: چشم در این بیت در معنی حقیقی خودش به کار رفته است

۱) سر مجاز از مو

۲) گل مجاز از بهار

۳) جهان مجاز از مردم جهان

۱۴- گزینه ۲

موارد ب و د دارای مجاز می باشند

ب) کلک مجاز از شعر

د) زبان مجاز از سخن

۱۵- گزینه ۲ دست مجاز از انگشتان دست

۱۶- گزینه ۴

در گزینه یک پیاله مجاز شراب

بیت و سر دیگر مجاز ها هستند مجاز از شعر ، قصد و هدف

۱۷- گزینه ۳

۱۸- گزینه ۴ : در گزینه یک خون مجاز از کشتن / گزینه دو نگین / گزینه سه. سر مجاز از مو

۱۹- گزینه ۴

گزینه یک عالم مجاز از مردم عالم

گزینه دو دم مجاز از سخن

گزینه سه زبان مجاز از سخن گفتن و وسیله حرف زدن

در گزینه چهار شمشاد استعاره از قد یار است (مجاز به علاقه شباهت)

۲۰- گزینه ۴ : گزینه یک مجاز از مو و دیگر گزینه ها مجاز از قصد و هدف

۲۱- گزینه ۳

الف) قنوت مجاز از نماز

ج) آب مجاز از اشک

ه) رگ مجاز از وجود

۲۲- گزینه ۴

گزینه یک آبان مجاز از پاییز

گزینه دو حيله مجاز از حيله گر

گزینه سه خاک مجاز از انسان

۲۳- گزینه ۳

شهر مجاز از مردم شهر و رستخیز

۲۴- گزینه ۲ : ماه مجلس استعاره از معشوق است

۲۵- گزینه ۴

گزینه یک آن ماه

گزینه دو ماه

گزینه سه بت خورشید رخ

۲۶- گزینه ۲

الف) نرگس جادو

ج) سنبل مشکین استعاره از موی یار

۲۷- گزینه ۲

گزینه یک ماه سروبالا ، نرگسان و لولو لالا سه استعاره

گزینه دو مرغ ، گلشن ، قفس و هزاران استعاره هستند

گزینه سه نرگس

و گزینه چهار استعاره ندارد

۲۸- گزینه ۳ : سینه مجاز از دل و و گنج غم تشبیه

گزینه یک فقط مجاز دارد

گزینه دو مجاز

گزینه چهار فقط تشبیه، شیر و شیر جناس تام هستند

۲۹- گزینه ۳ : گزینه یک تشبیه دارد / گزینه دو هم تشبیه دارد / گزینه چهار هم آتش عشق تشبیه است

۳۰- گزینه ۴

گزینه یک مجاز واژه ایران

گزینه دو مجاز انگشت ، مجاز از سر انگشت

گزینه سه واژه دم مجاز می باشد

۳۱- پاسخ: گزینه ۳ : «سینه» مجاز از دل است.

۳۲- پاسخ: گزینه ۴ : «بال» مجاز از کل تن حریف.

۳۳- پاسخ: گزینه ۲.

«دشت» در همه ابیات دلالت بر مردم حاضر در دشت می کند اما در بیت «۲» در معنای حقیقی اش به کار رفته است.

۳۴- پاسخ: گزینه ۳.

«کجاوه» مجاز از سفر.

۳۵- پاسخ: گزینه ۳.

در همه گزینه ها «جهان» مجازاً در معنای مردم جهان به کار رفته است اما در گزینه «۳» این لغت دلالت بر معنی حقیقی «جهان» دارد.

۳۶- پاسخ: گزینه ۱.

مقصود «مال و نعمت دنیا» است.

۳۷- گزینه (۲) در گزینه پاسخ واژه دل در معنای حقیقی خود یعنی قلب / عضوی از بدن است ولی در گزینه های دیگر به معنی عواطف، احساسات و علاقه می باشد.

۳۸- گزینه (۱) در بیت گزینه «۱»، «زهره» مجاز از جرئت است و «خط» مجاز از فرمان است. // در بیت گزینه «۳»، «زبان گشادن» کنایه است و «گوش دادن» فعل مرکب. جهان، مجاز از ایران است. // در بیت های گزینه های ۲ و ۴ واژه ای در معنای مجازی به کار نرفته است.

۳۹- گزینه (۳) در گزینه «۱»: چمن مجاز از دنیا است.

در گزینه «۲»: آفاق مجاز از عالم هستی است.

در گزینه «۴»: «سر» مجاز از فکر است.

۴۰- گزینه «۴» (سر) در معنی مجازی «قصد و تمایل» آمده است.

توجه: «سرتاپای» مجاز از کل وجود نیست، زیرا «از سر تا پا» تمام وجود را تشکیل می‌دهد نه کمتر و نه بیشتر.

۴۱- پاسخ: گزینه ۳.

مجاز به علاقه شباهت همان استعاره مصرحه است.

بیت «۱»: «برف» استعاره از موی سفید، «پر زاغ» استعاره از موی سیاه

بیت «۲»: «نرگس» استعاره از چشم، «گل» استعاره از گونه

بیت «۳»: «مرغ» استعاره از فرد موصوف (خود شاعر)، «گلشن» استعاره از دنیا، «قفس» استعاره از سختی، «هزاران» استعاره از دوستان

بیت «۴»: «ماه» استعاره از معشوق، «نرگس» استعاره از چشم، «لؤلؤ» استعاره از اشک

۴۲- گزینه ۱) در این گزینه «سر» در معنی حقیقی خود (اندام فوقانی) به کار رفته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) سر مجاز از اراده و قصد (به تعبیری) / ۳) سر (اول) مجاز از جان / سر (دوم) مجاز از فکر و خاطر / ۴) سر مجاز از نیت و تصمیم

۴۳- گزینه ۲) «نرگس» در این بیت استعاره از چشم است. ظاهراً طراح محترم، «مجاز به علاقه شباهت» را مجاز در نظر نگرفته. «خون ریختن» کنایه است و نه مجاز.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «خاک» مجاز از مزار

گزینه «۳»: «سر» اول مجاز از وجود / «دست» مجاز از اختیار و اراده / «سر» سوم مجاز از جان گزینه «۴»: «خون» مجاز از کشتن

درس نهم

۱- گزینه ۴

لعل استعاره مصرحه از لب یار است.

گزینه ۱ : عشق مانند گیاهی روید = استعاره مکنیه ؛ رویش عشق هم اضافه استعاری و استعاره مکنیه است.

گزینه ۲ : طعنه زدن سیر به پیاز تشخیص و استعاره مکنیه است.

گزینه ۳ : ظلم مانند ساختمانی بنا شد = استعاره مکنیه

۲- گزینه ۳

عجوزه استعاره از جهان می باشد.

گزینه ۱ : کلمات مشک و عنبر و یاقوت و زمرد همگی در معنای خود به کار رفته اند.

گزینه ۲ : عبارت «ترک شیرازی» صفت جانشین اسم است و استعاره نیست.

گزینه ۴ : عبارت های سهی قد و زیبا رخ و پهلوان صفت جانشین اسم هستند.

۳- گزینه ۲

تمام کلمات مصراع اول استعاره از معشوق هستند. ۶ استعاره

گزینه ۱ : بت استعاره از معشوق ، گل استعاره از صورت ، سنبل استعاره از مو ، خط استعاره از لب معشوق است. ۴ استعاره

گزینه ۳ : استعاره در بیت وجود ندارد و ۵ تشبیه در بیت دیده می شود.

گزینه ۴ : سنبل استعاره از مو ، نرگس استعاره از چشم ، غنچه استعاره از دهان ، لاله استعاره از گونه معشوق است. ۴ استعاره

۴- گزینه ۳

خورشید به انسانی تشبیه شده که سینه خیز حرکت می کند پس سینه مالان نهان شدن خورشید تشخیص است.

گزینه ۱ : ستاره تابان و سپیده شب هجران هردو استعاره مصرحه از معشوق هستند و خطاب استعاره مصرحه تشخیص نیست.

گزینه ۲ : گل استعاره مصرحه از معشوق است و خندیدن معشوق تشخیص نیست.

گزینه ۴ : تشخیص وجود ندارد. شیرین مانند غنچه خندیده است.

۵- گزینه ۲

چنگال مرگ = مرگ مانند حیوانی است که چنگال دارد ، اضافه استعاری است اما تشخیص نیست.

گزینه ۱ : زلف سخن = سخن مانند انسانی است که زلف دارد ، اضافه استعاری و تشخیص است.

گزینه ۳ : چشم روزگار = روزگار مانند انسانی است که چشم دارد ، اضافه استعاری و تشخیص است.

گزینه ۴ : دست اجل = اجل مانند انسانی است که دست دارد ، اضافه استعاری و تشخیص است.

۶- گزینه ۴

دختر رز استعاره از شراب است و بیت فاقد تشبیه است.

گزینه ۱ : باد صبا به خیاطی تشبیه شده است و همچنین قبا دوختن توسط باد تشخیص و استعاره است.

گزینه ۲ : چشم یاری اضافه اقترانی است و استعاره ای در بیت دیده نمی شود.

گزینه ۳ : قمر استعاره مصرحه از معشوق است و چهره معشوق به صورت پنهان به ماه تشبیه شده و از آن برتر نیز دانسته شده است ؛ تشبیه مضمّر مرجع

۷- گزینه ۴

ساقی استعاره از واسطه فیض الهی می باشد.

گزینه ۱ : کلمات مصراع دوم در معانی خودشان بکار رفتند.

گزینه ۲ : دست طلب اضافه اقترانی است ؛ دست به نشانه طلب

گزینه ۳ : چمن مجاز از گلستان است ؛ غنچه استعاره نیست و دهان یار به آن تشبیه شده است که هر دو رکن تشبیه در مصراع آمده است.

۸- گزینه ۳

ماه استعاره از صورت معشوق است.

گزینه ۱ : ماه در این بیت استعاره از خود معشوق است.

گزینه ۲ : لعبت استعاره از معشوق است.

گزینه ۴ : گل استعاره از معشوق است.

۹- گزینه ۴

سنبل استعاره از مو است.

گزینه ۱ : زلف سنبل اضافه تشبیهی است ، پس سنبل در معنای حقیقی خود بکار رفته است.

گزینه ۲ : سنبل در معنای حقیقی خود یعنی گیاه سنبل بکار رفته است.

گزینه ۳ : جعد سنبل اضافه تشبیهی است ، پس سنبل در معنای حقیقی خود بکار رفته است.

۱۰- گزینه ۱

قضا مانند پرنده ای است که پر دارد .

گزینه ۲ : صنم استعاره مصرحه از معشوق است و خطاب استعاره مصرحه تشخیص نیست.

گزینه ۳ : ستاره و زمانه مورد خطاب نیستند بلکه در اصل شعر این گونه است : ای کسی که مقصد ستاره هستی و ای کسی که مفخر زمانه هستی = تشخیص و استعاره مکینیه وجود ندارد.

گزینه ۴ : ماه جهان تاب استعاره مصرحه از معشوق است.

۱۱- گزینه ۳

زندان استعاره از دنیا است که به دنیا اشاره نشده است.

گزینه ۱ : تحفه استعاره از دُرد شراب مصراع اول است.

گزینه ۲ : غنچه استعاره مصرحه از دهان مصراع اول است.

گزینه ۴ : راه در مصراع دوم استعاره از راه عراق مصراع اول است.

۱۲- گزینه ۲

قضا به پرنده ای تشبیه شده که پر دارد ، عرش به قلعه ای تشبیه شده که کنگره دارد ، سخن به موجودی تشبیه شده که روح دارد.

در گزینه ۱ پای تعدی اضافه اقترانی است.

در گزینه ۳ دست دوستی اضافه اقترانی است و دهان غنچه اضافه تشبیهی است. ترکیب متن کتاب یک اضافه تعلقی است یعنی متن متعلق به کتاب است.

در گزینه ۴ بنای عدالت اضافه تشبیهی است.

۱۳- گزینه ۳ کلمه ای که در واقع مشبه یک تشبیه بوده و اکنون به عنوان استعاره بکار رفته = استعاره مکنیه

دیدن لب معشوق توسط غنچه تشخیص و استعاره است.

لب لعل اضافه تشبیهی است.

گزینه ۱ : استعاره مکنیه ای در بیت وجود ندارد و باد خزان را می توان استعاره مصرحه از اتفاقات ناگوار روزگار گرفت.

گزینه ۲ : نور چشم استعاره از پسر در مصراع اول است .

گزینه ۴ : آتش دل استعاره مصرحه از عشق است . دو تشبیه نیز در بیت موجود می باشد .

۱۴- گزینه ۱

لب جام اضافه استعاری است ، دقت کنید که لبه جام نمی تواند اضافه استعاری باشد.

در سایر گزینه ها ترکیب های (گوش استماع) (سر طاعت) (چشم طمع) اضافه اقترانی هستند.

۱۵- گزینه ۱

استعاره مصرحه در بیت وجود ندارد و دو استعاره مکنیه قابل مشاهده است.

عشق مانند باران باریده بود (مکنیه) و بارش عشق که اضافه استعاری است.

گزینه ۲ : ماتم سرا استعاره مصرحه از دنیا و نظر و گردن گل تشخیص و استعاره مکنیه است.

گزینه ۳ : خونین دل بودن لاله تشخیص و استعاره مکنیه است. نرگس استعاره مصرحه از چشم است.

گزینه ۴ : کنگره عرش اضافه استعاری است (عرش مانند قلعه ای است که کنگره دارد)

دامگه استعاره مصرحه از دنیا می باشد.

۱۶- گزینه ۳ سینه دریا اضافه استعاری است ؛ یک مورد (دست رد) اضافه اقترانی است.

گزینه ۱ : شکوفه اشک ، چشم ناله ، روی شکوه هر سه اضافه استعاری هستند.

گزینه ۲ : پای اوهام و پایه افکار هر دو اضافه استعاری هستند.

گزینه ۴ : خنده گل و گریه بلبل هر دو اضافه استعاری هستند.

۱۷- گزینه ۳

صنم در اصل مشبه به یک تشبیه بوده و فقط همین رکن تشبیه باقی مانده است

گزینه ۱ : کلمه (تو) همان معشوق ، به حور تشبیه شده است.

گزینه ۲ : گل مانند انسانی است که جامه می دَرَد ، مشبه و وجه شبه در بیت دیده می شود.

گزینه ۴ : ۶ تشبیه بلیغ در بیت وجود دارد ، هم مشبه و هم مشبه به در بیت موجود است.

۱۸- گزینه ۴

گزینه ۱ : در استعاره مصرحه از باران و لاف زدن ابر تشخیص و استعاره مکنیه است.

گزینه ۲ : چشم مه اضافه استعاره و استعاره مکنیه است ، ماه کمان ابرو استعاره مصرحه از معشوق است.

گزینه ۳ : دامن کوه اضافه استعاری و استعاره مکنیه است ، عقیق مذاب استعاره مصرحه از اشک خونین است.

گزینه ۴ : خسرو خاور استعاره مصرحه از خورشید است ، علم زدن خورشید نیز تشخیص و استعاره مکنیه است.

۱۹- گزینه ۲

ترکیب های قدم زدن خواهش ، صدای پای خون ، قلب شب ، صدای کفش ایمان ، پلک عشق اضافه استعاری و تخیص هستند.

شیهه ی حقیقت اضافه استعاری است اما چون حقیقت به اسبی تشبیه شده که شیهه می کشد ، تشخیص دیده نمی شود.

۲۰- گزینه ۱

گزینه ۲ : لعبت استعاره از یار

گزینه ۳ : تندی افلاک : تشخیص و استعاره

گزینه ۴ : دامن آفاق : تشخیص و استعاره

۲۱- گزینه ۴

الف: آتش استعاره از عشق (۲بار)، خانه از قلب و کاشانه از سینه. (۴استعاره).

ب: مار سیه استعاره از شب و ضحاک از خورشید. (۲استعاره)

ج: کوكب استعاره از چهره، سنبُل استعاره از زلف و ارغوان از چهره. (۳استعاره). قلب عقرب با آرایه قلب مراد برقع است که كوكبی که درون برقع یا روسری است همان صورت می باشد.

د: لعل استعاره از لب، در و آب حیوان از سخن. (۳استعاره).

۲۲- گزینه ۳

این بیت ۴ استعاره دارد: پرده استعاره از آسمان شب و سحر ساز و شش انداز از ماه و شیشه باز از خورشید.

۱: شه حبش استعاره از ماه و شام از آسمان شب و ملک خاور از خورشید.

۲: بلبل استعاره از عاشق و طوطی از معشوق و گلزار از جناب و کنار عاشق.

۴: تیرباران استعاره از ناله های صبحگاهی خاقانی و کهن گرگ از آسمان و خشن بارانی از رنگ آبی آسمان.

۲۳- گزینه ۱

۱ «ماه (استعاره مصرحه از معشوق)

تشریح سایر ابیات :

۲ «اینکه باد از غیرت کلبه عطاران را غیرت زند (تشخیص + استعاره مکنیه)

۳ «سر ز خاک بیرون کردن گل (تشخیص + استعاره مکنیه)

گل من « (استعاره از معشوق)

۴ «اینکه غنچه بخنده و دهن داشته باشه (تشخیص + استعاره مکنیه)

۲۴- گزینه ۴ : در این بیت تشبیه شب به آبنوس و روز به عاج در سفیدی و سیاهی داریم.

۱: آتش استعاره از سرخی صورت است.

۲: نهنگ استعاره از اسب به قرینه رکاب است.

۳: آتشین قبا استعاره از خشم و غضب است.

۲۵- گزینه ۳

۳ «رفتن مرگ استعاره مکنیه + تشخیص

تشریح سایر ابیات :

۱ «خونابه استعاره مصرحه از اشک خون آب

۲ «دیو خراسان استعاره مصرحه از خلفای عباسی

۴ «ماه استعاره مصرحه از چشم معشوق

(* مجاز به علاقه شباهت = استعاره مصرحه)

۲۶- گزینه ۳ : شاخ گل در اینجا معنای حقیقی خود را دارد و استعاره صریح نیست.

۱: گل استعاره از معشوق.

۲: شاخ گل استعاره از معشوق.

۴: گل استعاره از معشوق.

* اگر غیر انسان مورد ندا قرار گیرد و مراد از آن معشوق یا ممدوح باشد استعاره آشکار است نه پنهان.

۲۷- گزینه ۳

۱ « گل مراد = اضافه تشبیهی

۲ « دزد گیتی = اضافه تشبیهی

۴ « جیب مراقبت = اقتراانی

۲۸- گزینه ۴ : مار استعاره از زنجیر که توسط آهنگر ساخته شده و گنج استعاره از اشعار خاقانی.

۲۹- گزینه ۴

در این بیت دریا و قطره در معنای حقیقی خود بکار رفته اند و شاعر می گوید ای فروغی بجز از اشک چشمانت که قصد پیوستن به دریا ندارند آیا قطره ای دیگر هم هست که نظری به دریا نداشته باشد؟

۱: سرزمین در مصرع دوم استعاره از بازوان در مصرع اول است.

۲: معدن در مصرع دوم استعاره از دل در مصرع اول است.

۳: کالا در مصرع دوم استعاره از وفا در مصرع اول است.

۳۰- گزینه ۲

نهانخانه عشرت « استعاره از افکار و دل معشوق که مشبه (دل) در آن حذف شده است.

تشریح سایر ابیات :

۱ « آسمان به انسانی تشبیه شده که گریبان چاک دارد و مشبه به که انسان است در آن محذوف می باشد. و همچنین عنبر و

مشک نیز به نسیمی تشبیه شده که میوزد. (نسیم = مشبه به محذوف)

۳»اینکه غم به کناره برورد (رفتن فعل انسانی که به غم نسبت داده شده (و مشبه به آن که انسان است در آن حذف شده است.

۴»اینکه گهر را به انسانی تشبیه کنیم که دست داشته باشد، ترکیبی است که در آن مشبه به که انسان است حذف شده. اضافه استعاری)

۳۱- گزینه ۲

این بیت شیش استعاره دارد: هندو و زنگ از زلف و شاه خاور و چین از صورت و سپه راندان و حشرو آوردن هندو و زنگ موجب دو استعاره کنایی شده است. طوطی خط تشبیه است.

۱: تیره شب از زلف و قمر از صورت و خط از موی صورت و شکر از لب (جامع شیرینی) یا از صوت جامع (سفیدی).

۳: لعل از لب و در اول از دندان و در دوم از سخن و سمن از صورت و سنبل از زلف.

۴: کهریا از صورت و گوهر از اشک و در از اشک و یاقوت از صورت.

۳۲- گزینه ۳

دست طلب» یعنی دستی که به نشانه طلب گشوده و اضافه اقترانی است. (نه استعاری)

تشریح سایر ابیات :

۱»لعل «استعاره از لب سرخ معشوق

۲»حور«استعاره از معشوق سیه چشم

۴»لعل«استعاره از لب

۳۳- گزینه ۴

قلم را قدم»قدم قلم و پا داشتن قلم تشخیص می باشد.

۱: جوشش طوفان گرچه اضافه استعاری است ولی تشخیص نیست.

۲: شاخ عشق و بیخ عشق اضافه استعاری که تشخیص نیست.

۳: پر و بال امید تنها اضافه استعاری است.

*زمانی اضافه استعاری تشخیص است که ویژگی از انسان به غیر انسان نسبت داده شود.

۳۴- گزینه ۳

ج» «زر و در و مرجان» استعاره از الفاظ و شعر

تشریح سایر ابیات :

۱» «آمدن عشق تشخیص + استعاره

۲» «اینکه ابر گریه کنه و خام بخنده تشخیص + استعاره

۴» «اینکه خرد خواب آلود باشه تشخیص + استعاره

۳۵- گزینه ۳: عشق مجنون و عقل عاقل اضافه استعاری در قالب ترکیب وصفی اند ولی سایر عبارات ترکیب اضافی اند: نور دل، جوشش خون، پنجه عشق.

۳۶- گزینه ۲

زندان فراق» اضافه تشبیهی

گریبان وصال» اضافه استعاری

تشریح سایر ابیات :

الف» «شاه حسن = استعاره از معشوق

فردا = استعاره از روزرستاخیز

ج» «گل خندان = استعاره از معشوق

اب روان = استعاره از اشک

د» «قاتل = استعاره از معشوق

۳۷- گزینه ۴

خون حسرت و تپیدن نفس و خندیدن مینا تشخیص و استعاره مکنیه.

*سایر گزینه چون تشخیص در قالب تشبیه آمده است استعاره نمی باشند.

۳۸- گزینه ۲

برق غم این که غم داشته باشد استعاره مکنیه یا پنهان است.

۱: باران تیر و ابر کف تشبیه و برق مغفر اضافه تخصیصی زیرا که مغفر یا کلاه خود دارای تابش و براقی بوده است مانند شیشه اسب که اختصاص به اسب دارد.

۳: اشک خون اضافه تشبیهی است؛ مفهوم بیت: از اشک خونینم ارثی پیاده می سازم (تشبیه) و از سخنم ارتش سوارکار پدید می آورم (تشبیه) و غوغا و خروشی به هفت آسمان می اندازم.

۴: آتش تب: اضافه تشبیهی است که تب را در سوزندگی به آتش تشبیه کرده است.

۳۹- گزینه ۳: چشم سخنگو اضافه استعاری یا بالکنایه فشرده است و البته حس آمیزی زیبایی هم دارد

۴۰- گزینه ۲

خطاب قراردادن درخت» تشخیص + استعاره مکنیه

تشریح سایر ابیات :

۴۱: «منادا {یار است} و باید گفت (ای کسی که سرو بلند...)»

۳: «بهشت ، بهار ، گل رعنا = استعاره مصرحه از یار است و) فاقد تشخیص و استعاره مکنیه).

۴۱- پاسخ صحیح : گزینه ۳

اتش دل «استعاره از غم و اندوه دل

تشریح سایر ابیات :

۱: «نقل شعر «اضافه تشبیهی

۲: «بهار عمر ، نهال قامت «اضافه تشبیهی

۴: «شراب جهان «اضافه تشبیهی

۴۲- گزینه ۴

تنها استعاره کنایی دارد که فلک را سرکش دانسته است.

۱: چرخ استعاره صریح از آسمان و برقع زرین از پرتوهای نور خورشید و عروس سپهر از خورشید و کنار زدن برقع توسط چرخ و نثار کردن چرخ نیز استعاره کنایی است و زر کواکب تشبیه است.

۲: تخم شرر اضافه استعاری و استعاره مکنیه و مزرعه استعاره صریح از دنیا.

۳: خو داشتن عشق تشخیص و استعاره کنایی، شیر استعاره از عشق و آتش از مشکلات عشق و نیستان ها استعاره از دل عاشقان می تواند باشد.

۴۳- گزینه ۳

آب مجاز از شراب است و آب آتش خیال کنایه از شراب یعنی شراب داغی که خیال را به آتش می کشد و عقل را از میان می برد.

۱: استعاره از عشق.

۲: استعاره از هوس.

۴: استعاره از تیزی شمشیر و ضربه سریع یا ویرانگر شمشیر.

۴۴- گزینه ۴

بوته خاک در این بیت تشبیه اضافی است که خاک را چون ظرفی گدازنده پنداشته، چشمه نوش استعاره از لبان شیرین. ۲: برگریز وفا اضافه استعاری، وفا را به درختی تشبیه کرده که برگش می ریزد، آب حیات استعاره از چشمه عشق. * چشمه حیات در اشعار عرفانی استعاره است نه همه بیتی.

۴۵- گزینه ۴

تنها گزینه ۲ اضافه استعاری دارد: دست رسد باد صبا را» «دست باد صبا رسد (را فک اضافی).

۱: سرانگشت را به نشانه تحیر بگیزد (اضافه اقترانی).

۳: با چشم به نشانه ادب نگر پدر را (اضافه اقترانی).

۴: دست را به نشانه تضرع برآر و به نشانه ندامت اشک بیار (اضافی اقترانی).

۴۶- گزینه ۳

این بیت پنج استعاره دارد: شب از زلف و مه از چهره و غالیه از زلف و خط از موی صورت و یاقوت از لب.

۱: نیش خار استعاره از سختی های عشق و نخل از مشلات عشق یا وصال معشوق و خرما از آسایش.

۲: بادام از چشم و عناب از اشک و به از صورت و ناردانه از اشک.

۴: نافه از زلف و گل از چهره و بدر از چهره و شب از زلف، مشک از زلف و ماه از صورت و سنبل از زلف و لاله از صورت.

۴۷- گزینه ۴: در این گزینه معنای معشوق را می دهد در سایر گزینه ها استعاره از قد و قامت است.

۴۸- گزینه ۴

پلنگ مشک تشبیه است و دارویی خوشبو بوده که شبیه پوست پلنگ می باشد و نیز آهوی مشک.

۱: پیر ازرق و طاستعاره از آسمان.

۲: پیر هفلک استعاره از زحل یا مشتری.

۳: پیل هوایی استعاره از ابر و آتش از رعد و برق.

۴۹- گزینه ۳

در این دو تشبیه (باغ مشعل تشبیه مشعل آتش به باغ و دهان انگشت که زغال را به دهقان تشبیه کرده) و دو استعاره (بنفشه از شعله آبی رنگ آتش و لاله از شعله قرمز رنگ آتش) است.

۱: مه استعاره از صورت و کمند از زلف و و چراغ از صورت و دود از زلف.

۲: لعبت استعاره از معشوق و طاووس پیکر تشبیه درون واژه است و درج از دهان لولو از دندان و تنگ شکر از سخنان نغزو

۴: شکر از صورت و بادام از چشم و آب مجاز از اشک است و عناب از صورت و فندق از سرانگشتان.

۵۰- گزینه ۲

چو سبو دست به سر خویش گذاشتن = تشخیص + استعاره

چو سبو = تشبیه

۱) «فاقد تشبیه و تشخیص»

۳) «فاقد تشبیه»

۴) «فاقد تشخیص و استعاره»

درس دوازدهم

۱- گزینه ۴

۲- گزینه ۲

گندم از گندم بروید جو ز جو و به تیرم بدوزی و رخ نامور سوی توران کردن کنایه است و در گزینه دو کنایه وجود ندارد

۳- گزینه ۳

گزینه یک دامن کشان : با ناز راه رفتن

گزینه دو سرکشی

گزینه چهار بازار زلیخا شکستن کنایه می‌باشد

۴- گزینه ۴

مصراع دوم بیت اول و زندگانی به سر بردن و رو سر به بالین نهادن کنایه هستند

گزینه چهار اغراق دارد

۵- گزینه ۴ : سکوت کردن و حرف نزدن

۶- گزینه ۲ : فرمانروایی کردن و حکومت کردن

۷- گزینه ۴ : کارش را ساختن در گزینه چهار کنایه از مریض و بیمار کردن است

۸- گزینه ۴ : بُر خوردن کنایه از اتفاقی و تصادفی راه پیدا کردن است

۹- گزینه ۲ : بنای زندگی بر آب دیدن کنایه از ناپایداری و سستی زندگی است

۱۰- گزینه ۳ : کمان زه کردن کنایه از آماده نبرد شدن است

۱۱- گزینه ۳

گزینه یک آب میماید به غربال کنایه از بیهود کاری

گزینه دو باد از سر برون کردن کنایه از مغرور نبودن

گزینه چهار دل به دنیا نبستن کنایه هستند

۱۲- گزینه ۱ : گزینه یک، ۳ کنایه دارد

یک زبان بودن ، کمان را زه کردن. بر باره بر سنگ

گزینه دو، ۲ کنایه دارد: هوای وصال داشتن، خاک در گه اهل هنر شدن

گزینه سه، ۱ کنایه دارد : دل پیش دلبری داشتن و ریش در دست دیگری داشتن

گزینه چهار، مصراع دوم کنایه است

۱۳- گزینه ۱

۱۴- گزینه ۴: در گزینه چهار روی بر خلق بودن کنایه از: ریاکاری و دورویی است

۱۵- گزینه ۴

گزینه یک کام دل نگشودن کنایه از کامیات و خوش نبودن

گزینه دو دهقانش برای دیگران کشت کنایه از وابستگی است

گزینه سه مصراع اول کنایه از تنهایی است

۱۶- پاسخ: گزینه ۱: پشت راست کردن کنایه از دوباره قدرت یافتن

۱۷- گزینه ۲.

بیت «۱»: دست کسی را گرفتن کنایه از کمک کردن و خود را افکندن کنایه از اظهار ضعف و ناتوانی

بیت «۲»: دست بر سر زدن کنایه از اظهار عجز و ناتوانی

بیت «۳»: تنگ چشم، گوشه چشم داشتن، روشن شدن چشم

بیت «۴»: سپیددست، سیه کاسه

۱۸- پاسخ: گزینه ۴

«گل از خار بر آوردن»، «خار از پا بر آوردن» و «پا از گل بر آوردن» هر سه کنایه از «از بین بردن مشکلات و سختی‌ها».

۱۹- گزینه ۲ پشت گیرد کنایه حمایت و پشتیبانی

۲۰- گزینه ۳ دو گنایه دارد پا بر زمین فشردن کنایه از مقاومت و دندان به دندان خاییدن کنایه از عصبانیت و سایر گزینه ها

یک مفهوم کنایی دارند

۲۱- گزینه ۴ گوش بر در و چشم در راه بودن کنایه از منتظر بودن است

۲۲- گزینه ۳ زبان دراز کردن کنایه از سرزنش کردن و اعتراض می باشد

۲۳- گزینه ۲

۱) خبر به بازار افتادن کنایه مشهور شدن است

۳) برباد دادن کنایه از نابود کردن

۴) لب دوختن کنایه از ساکت کردن

۲۴-گزینه ۳

۲۵-گزینه ۳

۱)روان بودن کنایه از دوست داشتنی و راحت بودن

۲)کناه از تک تک بودن و کم بودن خانه ها

۴)تن را سپر کردن کنایه از محافظت کردن

۲۶- گزینه ۴ ریش بر میکند کنایه از ناراحتی بسیار و افتاب نعمتم شد زیر میغ کنایه است از دست رفتن نعمت

۲۷- گزینه ۴ کنایه ندارد

۱)گلیم خویش از پا کشیدن کنایه از از حد خود فراتر رفتن است

۲)دیده سفید شدن کنایه از نابینا شدن

۳)گرد از راه انگیختن کنایه از با سرعت رفتن

۲۸- گزینه ۴ پیرهن دریدن کنایه از بی تابی وناشکیبایی

۲۹- گزینه ۲ خوشه چین بودن کنایه از فقیر و نیازمند بودن

۳۰- گزینه ۳ کنایه از نشان دادن جهل و نادانی به کسی

۳۱-گزینه ۱ : مفهوم کنایی «سپر انداختن» تسلیم است که در بیت «۱» مشاهده می‌شود.

۳۲-گزینه ۱ : گرفته شدن دامن توسط چیزی کنایه از گرفتاری به آن چیز است.

۳۳-گزینه ۲

بیت «۱»: سبک‌سر، به باد دادنِ سر

بیت «۲»: سجاده بر سر آب انداختن

بیت «۳»: سپیددست، سیه‌کاسه

بیت «۴»: تنگ‌چشم، گوشه چشم داشتن، روشن شدن چشم

۳۴- گزینه ۳: : گزینه «۱» کنایه از «گرفتاری»، گزینه «۲» کنایه از «نارضایتی» و گزینه «۴» کنایه از «وحشی‌گری» است.

۳۵-گزینۀ ۳: «گل از خار برآوردن»، «خار از پا برآوردن» و «پا از گل برآوردن» هر سه کنایه از «از بین بردن مشکلات و سختی‌ها».

adabiat_ahmadi